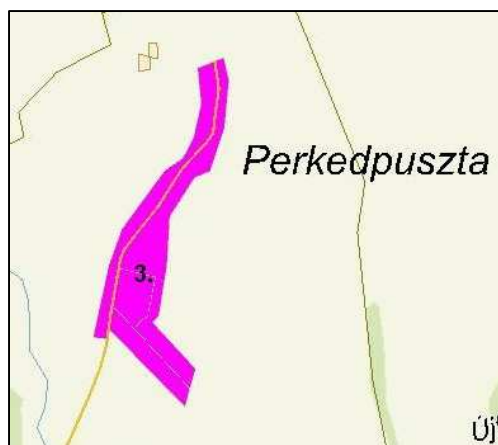

szegregációs mutató 0-40% között van

szegregációs mutató 40-49% között van

szegregációs mutató 50-100% között van

Forrás: Balkány Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2010.

- Az IVS részeként elkészült Anti-szegregációs Stratégia átfogó célja a szegregátumokban élők életminőségének javítása, melyet az alábbi specifikus célok megvalósításával kíván elérni:
- A lakosok életkörülményeinek javítása, lakhatási körülmények fejlesztése, a lakosok egészségügyi és szociális helyzetének javítása;
- A lakosok munkaerő-piaci aktivitásának növelés;
- A lakosok képzettségi szintjének növelése;
- A roma lakosok nagyobb mértékű bevonása a város közösségi életébe.

A megalapozó vizsgálat megállapításaira építve a város Integrált Városfejlesztési Stratégiája 2010-ben került kidolgozásra. A városfejlesztési stratégia hosszútávra vonatkozó jövőképet és átfogó fejlesztési célokat, középtávra vonatkozó stratégiai tematikus célokat, továbbá rövidtávra vonatkozó városrészi célokat határozott meg. A város Integrált Városfejlesztési Stratégiájának célrendszerét az ábra ismerteti:

Jövőkép	„A mikrotérsgégi szerepkörrel rendelkező Balkány kihasználja térség szervező helyzetét, valamint a megyeszékhelyek dinamizáló hatását. A fejlődés hatására kialakuló biztonságos társadalmi háttér és megélhetési viszonyok, a fejlett köz- és kereskedelmi szolgáltatások és az esztétikus és egészséges környezet, a minőségi élet alapját jelentik a város és mikrotérsgégi lakosai számára.”
Átfogó célok	„Balkány saját értékeinek erősítésével növeli versenyképességét és a lakókörnyezet fejlesztésével a népesség megtartó erejét, valamint fejlett köz- és közösségi, szociális és munkaerő-piaci szolgáltatásai által biztosítja a lakosság életminőségének javulását és tanyákon élők társadalmi esélyegyenlőségét.”
tematikusan	A. A város köz-, egészségügyi és szociális szolgáltatásainak minőségi bővítése és gazdaságos üzemeltetésük megteremtése, a tanyás településrészek közszolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek javítása
Középtávú célok	B. A gazdaság élénkítése, a hosszú távú fenntartható fejlődés biztosítása (munkahelymegőrzés, munkahelyteremtés)
	C. Város belső közlekedési és külső elérhetőségi feltételeinek javítása
	D. Kiegyensúlyozott kisvárosi településszerkezet kialakítása, valamint a városkörnyéki tanyák lakókörnyezeti feltételeinek javítása és társadalmi-gazdasági integrációjuk ösztönzése
	E. A város társadalmi, közösségi életének javítása, építése
Városrészi célok	Városmag központi városrésze: „Modern települési központ kialakítása a városi, községi, közösségi, közigazgatási, humáninfrastruktúra és gazdasági funkciók és szolgáltatások növelése érdekében.” Északnyugati városrésze: „Fejlett lakókörnyezet kialakítása a város népességvonzó és megtartó erejének növelése érdekében.”

	• Déli városrész: „A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével és a lakókörnyezet fejlesztésével a Déli városrész lakosságának nagyobb mértékű integrálása Balkány társadalmi-gazdasági folyamataiba.”
	Keleti városrész: „A társadalmi esélyegyenlőség feltételeinek megteremtésével, a lakókörnyezet és a vállalkozói környezet fejlesztésével a Keleti városrész lakosságának nagyobb mértékű integrálása Balkány társadalmi-gazdasági folyamataiba.”
	• Ipari-gazdasági városrész: „Az ipari-gazdasági területek fejlesztése a város tökevonzó képességének növelése, és a helyi vállalkozások fejlődési lehetőségeinek biztosítása érdekében.”
	• Városkörnyéki tanyás városrész: „A településrendezés és közszolgáltatások eszközeivel elősegíteni a városkörnyéki tanyákon élők esélyegyenlőségének javulását, és biztosítani számukra a fenntartható lakókörnyezeti feltételeket és a megfelelő közszolgáltatásokhoz való hozzáférést.”

Balkány város IVS-ének célrendszere, 2010

Forrás: Balkány Integrált Városfejlesztési Stratégia, 2010

A célok elérését szolgáló beavatkozások, tevékenységek többségét a város 3, ITS-ben kijelölt akcióterületén tervezték megvalósítani. A korábbi IVS-ben tervezett fejlesztések megvalósulásának értékelése:

	Projekt megnevezése	Megvalósult igen/nem/részben
Belvárosi akcióterület	▪ Gencsy-kastély felújítása és átalakítása Polgármesteri Hivatallá	nem
	▪ Madár János Civil és Non-Profit Szolgáltató Ház kialakítása	nem
	▪ Városi piac területének fejlesztése	részben
	▪ Gencsy-kastély parkjának rehabilitációja és arborétummá alakítása	nem
	▪ Belvárosi zöldfelület rendszer kialakítása az útmenti fasorok rehabilitációja	nem
	▪ Református templom homlokzatának felújítása	nem
	▪ Barackvirág Óvoda felújítása	igen
	▪ Szociális és Gondozási Központ épületének komplex akadálymentesítése	igen
	▪ Római katolikus templom homlokzatának és kertjének a felújítása és rehabilitációja	nem
	▪ A belvárosi úthálózat burkolatának felújítása	nem
Nyugati lakóövezet akcióterület	▪ Kerékpárutak és járdák építése, felújítása	részben
	▪ Kossuth-kert rekonstrukciója	részben
	▪ Sport-pálya felújítása és atlétikai központtá fejlesztése	nem
Keleti lakóövezet akcióterület	▪ Gödény kúria és kertjének felújítása	nem
	▪ Szennyvízhálózat teljes kiépítése az akcióterületen	részben
	▪ Barackvirág óvoda külső belső felújítása	igen
	▪ Egészségügyi központ külső belső felújítása	igen
	▪ Bocskai út belterületi szakaszának felújítása	nem
	▪ Vasútállomás környéki ingatlanok fejlesztése	nem
	▪ Kerékpárút-hálózat kiépítése	nem
	▪ Lakossági önerőre is támaszkodó szociális lakásprogram kidolgozása és beindítása	nem

A fenti táblázatból látszik, hogy az IVS-ben lehatárolt fejlesztési akcióterületen kijelölt fejlesztések csak egy része valósult meg, hiszen a potenciálisan rendelkezésre álló fejlesztési források nem tették lehetővé a tervezett fejlesztések maradéktalan megvalósulását. Éppen ezért jelen stratégia kidolgozásakor a projekttervezés a korábban ütemezett projektek figyelembevételével történik.

1.7. A település társadalma

1.7.1. Demográfia, népesség, nemzetiségi összetétel, képzettség, foglalkoztatottság, jövedelmi viszonyok, életminőség

A járás összesített népességszáma 32 023 fő, amellyel a 7. helyen áll a lakosságszámot tekintve a 13 darab Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei járások közül.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye természetes szaporodása sokkal kedvezőbb, mint bármelyik más megyéé, a születési ráta itt a legmagasabb, és a halálozási ráta is alacsonyabb az országos átlagnál. A népességszám alakulásának viszonylag kedvező mutatói azonban nem elegendőek a népesség növekedéséhez. Magyarország egészéhez hasonlóan a népesség fogy, csak sokkal mérsékeltebben, mint az országos átlag.

Balkány város 2014. január 1.-én 8 999 hektárnyi területen 6431 főnyi állandó népességnek adott otthont, melyből a lakónépesség száma a népszámlálás idején, azaz 2011. október 1.-én 6548 fő volt. Ez a 2001-es népszámlálás idején regisztrált értékekhez képest mindkét vizsgált adat esetében közel 5-6%-os csökkentést mutat. A település állandó népességének közel egyharmada a tanyavilágban élnek. A 2001-es adatok alapján a város lakosainak közel 22%-a a város külterületén található tanyavilágban élt, mely igen magas arányt képvisel. Ha azonban az egyéb belterületi tanyákon élőket, azaz Perkedpuszta és Abapuszta lakosait is ide számítjuk, akkor még magasabb értéket, 32%-ot kapunk. Mindez mutatja a népesség jelentős mértékű szóródását a város területén, az átlagos népsűrűség mindössze 74,9 fő/km², mely jelentősen mértékben elmarad a kistérségi és megyei átlagos népsűrűségi értékektől (89,9 és 99 fő/km²).

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (hektár)
2014.01.01.	6 431	2 468	8 999
2013.01.01.	6 468	2 468	8 999
2012.01.01.	6 505	2 467	8 999
2011.10.01. (a népszámlálás időpontjában)	6 548	2 468	8 999
2010.01.01.	6 362	2 497	8 999
2009.01.01.	6 442	2 494	8 999
2008.01.01.	6 563	2 483	8 999
2007.01.01.	6 703	2 471	8 999
2006.01.01.	6 757	2 464	8 999
2005.01.01.	6 852	2 452	8 999
2004.01.01.	6 806	2 435	8 999
2003.01.01.	6 768	2 436	8 999
2002.01.01.	6 809	2 433	8 999
2001.02.01. (a népszámlálás időpontjában)	6 861	2 423	8 999
2000.01.01.	6 736	2 446	8 999
1999.01.01.	6 818	2 436	8 999
1998.01.01.	6 841	2 432	8 999
1997.01.01.	6 741	2 390	8 999
1996.01.01.	6 666	2 328	8 999
1995.01.01.	6 740	2 326	8 999
1994.01.01.	6 495	2 319	8 999
1993.01.01.	6 407	2 320	8 999

Időpont	Lakónépesség	Lakások száma	Területnagyság (hektár)
1992.01.01.	6 415	2 302	8 999
1991.01.01.	6 405	2 292	8 999
1990.01.01. (a népszámlálás időpontjában)	6 504	2 268	8 999

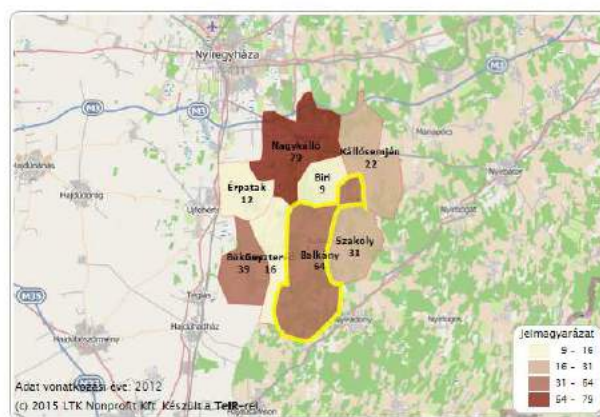
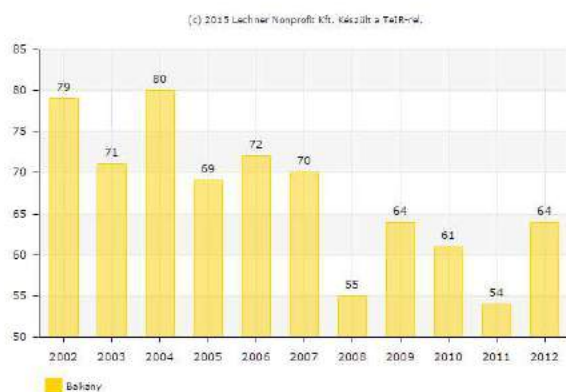
Forrás: KSH Helységnévtár 2013.

Figyelemre méltó a város állandó népességének korcsoportok szerinti megoszlása, melyből megállapítható, hogy az állandó népesség legnagyobb hányadát a 14-59 évesek korcsoportja képviseli. A vizsgált időszakban arányuk 2%-kal nőtt, és a 2011-es népszámlálást megelőzően az állandó népesség 64%-át tették ki. Mindez sajnos feltételezi a népesség fokozatos elöregedését, melyet igazol a 0-14 évesek arányának 3%-os csökkenése és a 60 év feletti korcsoport további 1%-os növekedése is.

A városrészei, helységei, településrészek jellege megnevezése	A helység a lakónépesség száma 2011. október 1-jén, a 2014. január 1-jei közigazgatási állapot szerint	A lakások száma	A lakott egyéb lakóegységek	A településrész távolsága a központi belterület centrumától (km)
Központi belterület	4 554	1 645	1	–
Egyéb belterület				
Abapuszta	290	144	–	8,0
Perkedpuszta	263	116	–	7,0
Külterület				
Baloghtanya	14	6	–	5,5
Béketelep	120	52	–	8,0
Cibak	189	84	–	4,0
Csiffytanya	27	15	–	8,5
Déssytanya	125	44	–	9,8
Felszabadulástelep	31	25	–	9,5
Görénypuszta	173	73	–	3,7
Jármytanya	33	14	–	9,3
Kenderes	9	5	–	5,3
Kiskecskés	27	10	–	6,0
Kismogyorós	15	14	–	5,0
Nádas	55	23	–	2,0
Nagykecskés	40	24	–	7,0
Nagymogyorós	67	31	–	5,0
Ordastelep	30	9	–	3,2
Petritanya	50	16	–	9,0
Szítás	14	13	–	7,8
Táncsicstelep	30	10	–	1,0
Tormáspuszta	59	22	–	0,0
Trombitás	8	3	–	6,0
Újhelyitanya	131	60	–	3,2
Vecser	33	10	–	7,5

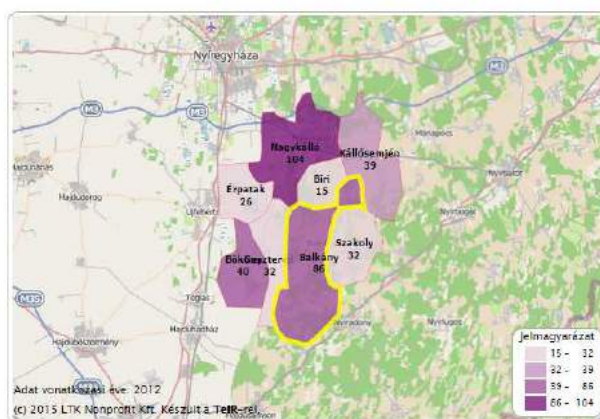
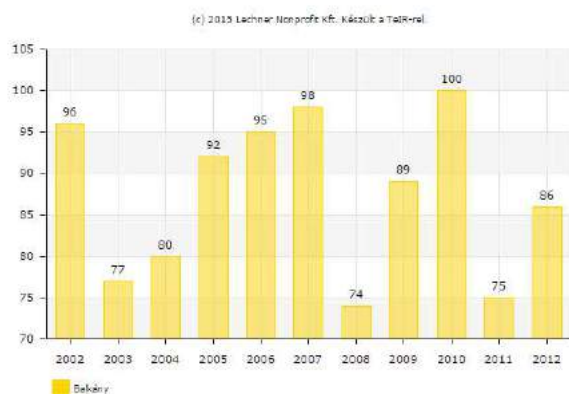
A Nagykállói járás összes településére a természetes fogyás a jellemző, mely a lakosság folyamatos csökkenését vonja maga után.

Élvezületések száma (fő)

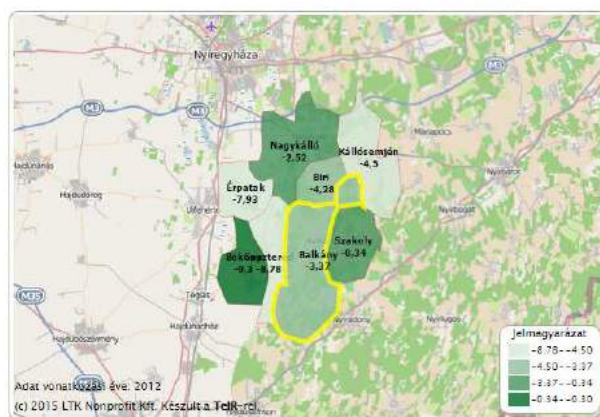

45

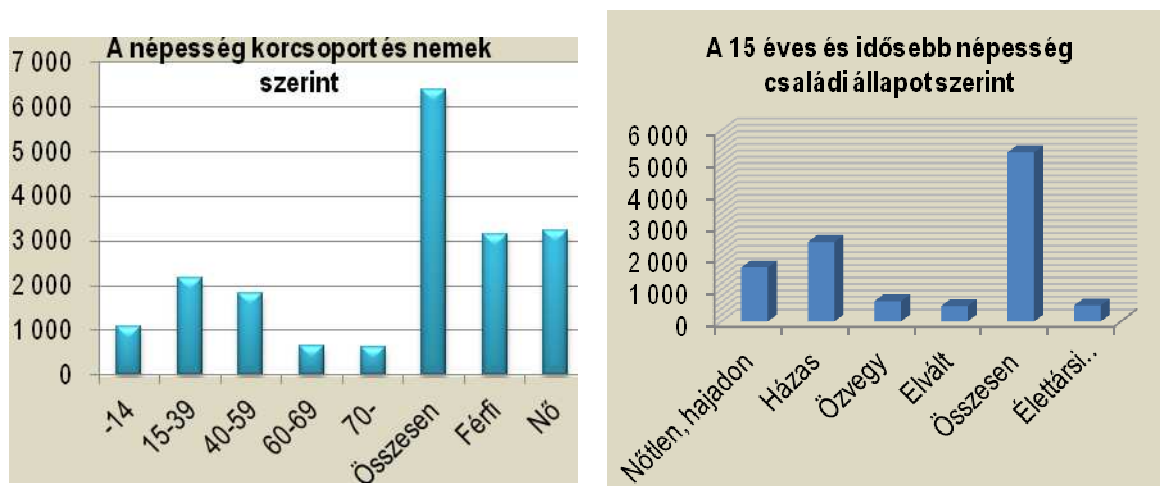
Halálozások száma (fő)

Természetes szaporodás/fogyás (ezrelék)

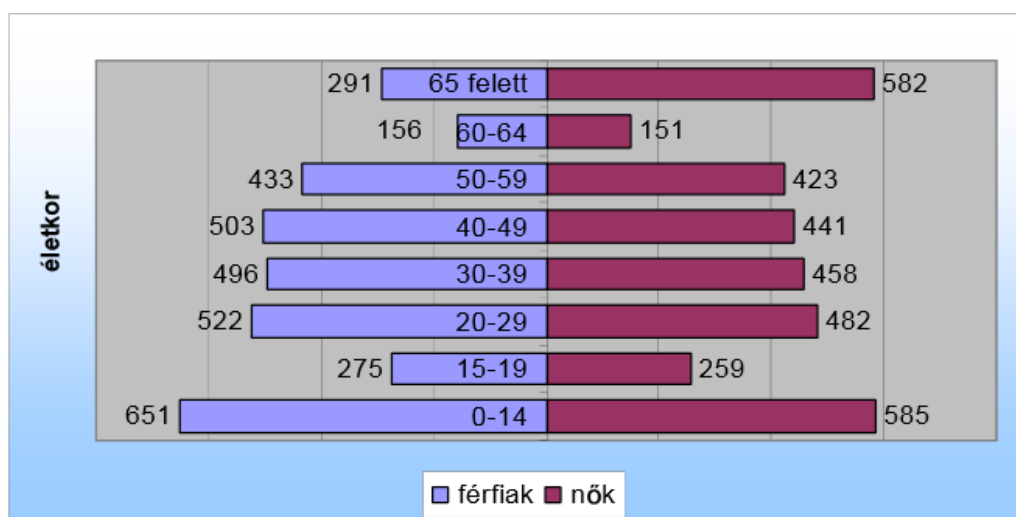

Balkány Város 2014. január 1.-én 8 999 hektári területen 6 431 főnyi állandó népességnek adott otthont, melyből a lakónépesség száma a népszámlálás idején, azaz 2011. október 1.-én 6 548 fő volt. Ez a 2001-es népszámlálás idején regisztrált értékhez képest mindkét vizsgált adat esetében közel 4-7 %-os csökkentést mutat.

Forrás: KSH Helyiségnévtár 2013., 2011. évi népszámlálás

A lakónépesség nemek szerinti megoszlását vizsgálva az országos tendenciákhoz igen hasonló arányokat látunk: a gyermek és fiatal korban magasabb a férfiak aránya, mely érték az egyértelműen az 50-59 közötti korosztályban fordul át, ettől a korcsoporttól kezdve a nők száma egyre magasabb. 2011-ben a 65 év feletti korosztályban a nők száma szignifikánsan több mint a férfiak száma, mely azt jelenti, hogy ebben a korcsoportban már 2 nő jut egy férfitra.

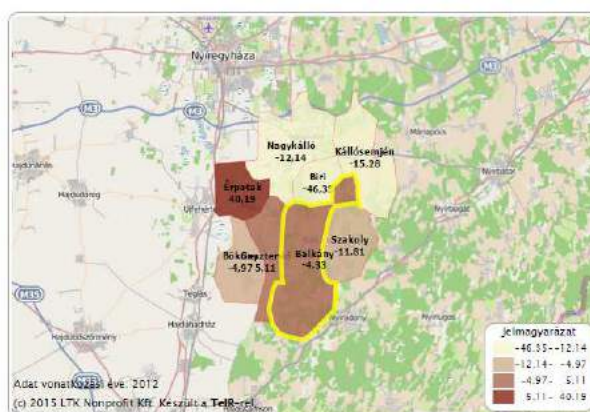
Forrás: KSH, T-Star

A város lakónépessége számának változását több tényező együttesen befolyásolja. Balkány népessége az elmúlt 15 év alatt 6%-os csökkenést mutatott, melynek egyik oka a természetes fogyás:

- a halálozások száma már évek óta meghaladja az élveszületések számát,
- illetve a születések száma az elmúlt 10 év alatt 25%-kal csökkent, míg a halálozások száma 20%-kal nőtt.

A lakónépesség korösszetételének kedvezőtlen változását, amely a fiatal korosztály népességén belüli arányának csökkenését és az elöregedő társadalmi tendenciákat jelenti, erősítik a vándorlási folyamatok is. Balkány térségében is jellemző, hogy az elvándorlások száma meghaladja az odavándorlások számát, de pozitív tendenciát mutat, hogy a településre vándorlók száma is növekedett az elmúlt néhány évben, mely a kisvárosi miliőt kereső, elsősorban fiatal családok beköltözésére utal. Az elvándorlók száma 2002 óta évente néhány százalékkal változott, mely főként a környező városok – Nagyálló, Nyíregyháza, Debrecen – gazdasági vonzerejének hatásával magyarázható.

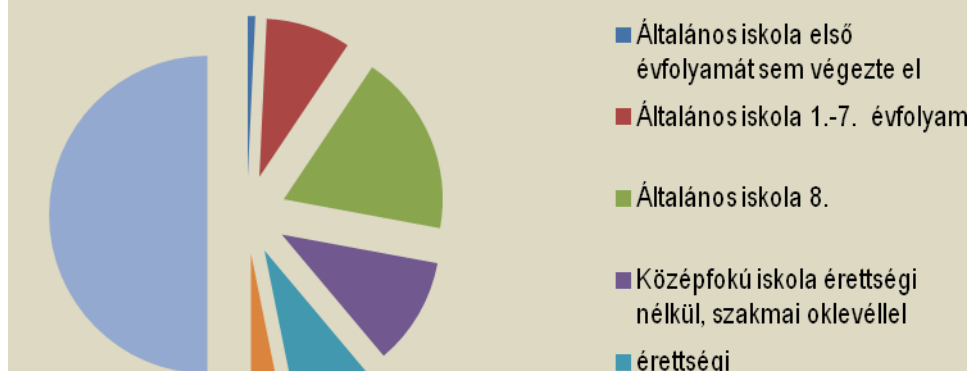
Vándorlási egyenleg (ezrelék)

47

A lakónépesség korösszetételének kedvezőtlen változását, amely a fiatal korosztály népességén belüli arányának csökkenését és az elöregedő társadalmi tendenciákat jelenti, erősítik a vándorlási folyamatok is. Balkány térségében is az elmúlt 14 évre jellemző, hogy az elvándorlások száma meghaladja az odavándorlások számát. Kiugróan magas ez az érték Biri községben, de kiugróan magas az odavándorlási érték Érpatakon. A szomszédos Geszterédén is pozitív a vándorlási egyenleg mutatója.

A 7 éves és idősebb népesség a legmagasabb befejezett iskolai végzettség szerint

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

A településen működő alap- és középfokú oktatás minősége nemcsak egy település, illetve térség gyermekeinek fejlődését befolyásolja, hozzájárul a település népességmegtartó erejének növeléséhez a pedagógiai munka, infrastrukturális tényezők, és az eszközellátottság tekintetében is. A település alap-, közép- és felsőfokú végzettséggel rendelkező népességének arányát mindez együttesen határozza meg, amikor kiemelkedő tekintettel kell lenni a környező városok elszívó hatása által generált magas elvándorlásra. A népesség korösszetétele szintén nagy súllyal esik a latba egy település lakosságának iskolai képzettsége meghatározásakor, és a fiatalabb korosztály aránya általában magasabb végzettséget is jelent.

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

A képzettséget tekintve a lakosság iskolai végzettségét vizsgálva átlagosnak mondható az országos szinthez. Az alapfokú oktatást Balkányban 4 óvodai feladatellátási hellyel és 2 általános iskolai hellyel oldja meg. Az általános iskolai osztályok számának fokozatos csökkenése az elmúlt években a fiatal népesség számának csökkenéséből ered. A tanulói létszám az elmúlt 15 évben közel 15%-kal csökkent. Középfokú oktatása városban a Szabolcs Vezér Oktatási Központ részeként 2001 óta működik esti tagozatos gimnázium, valamint nappali oktatást is biztosító szakiskola. Felsőfokú oktatási intézmény Balkányban nem működik, de a térség két megyeszékhelye, Debrecen és Nyíregyháza felsőfokú oktatási központként elhelyezkedési lehetőséget kínálnak a település tanulói számára.

Balkányban a foglalkoztatottak száma a 2011. évi népszámlálás adatai alapján 2134 fő volt. A fenti táblázatból is kitűnik, hogy a foglalkoztatottak aránya a településen jelentős mértékben a kistérségi, megyei értékek alatt marad, mely a település kedvezőtlen munkaerő-piaci helyzetét vetíti előre. Rontja a helyzetet, hogy igen magas a gazdaságilag inaktív lakosok aránya, az inaktív keresők és eltartottak aránya a teljes lakosságból, mely meghaladja a megyei és az országos összesített értéket.

A település lakosságát nézve egészségügyi helyzet alapján jónak mondható. Környezeti terheléssel járó tevékenység nem működik Balkányban. A lakosságra egyik betegség típus szem számottevő. A lakosok között főleg érrendszeri és szív, valamint daganatos megbetegedések a főbb veszélytényezők. A település lakónak egészségügyi állapotáért Balkányban 1997 óta 3 háziorvos és 1 házi gyermekorvos felel. Az egy háziorvosra jutó lakosok száma a 15-60 és attól idősebb állandó népességet tekintve nagyjából 1800 lakos/orvos, mely a nemzetközileg elfogadott ideális 1300 lakos/orvos arányt mintegy 40%-kal haladja meg. Az egy házi gyermekorvosra pedig, a 0-14 korú népességet alapul véve kb. 1220 lakos jut. Az orvosi ellátásban megjelentek és meglatogatottak eseti számát tekintve a háziorvosokat az ezredfordulón közel azonos esetszámban (több mint 30 000 eset) keresték fel, a 2000-es évek közepén drasztikusan lecsökkent az esetek száma. A házi gyermekorvosi ellátás eseteinek száma hullámszerűen ingadozott az elmúlt 10 évben, 6-10 ezer volt a regisztrált megjelentek és meglatogatottak esetszáma. A Város lakói lakói a betegellátást az Egészségügyi Központban tudják igénybe venni, mely háziorvosi, gyermekorvosi, fogorvosi és védőnői szolgálatot, valamint heti rendszerességgel szülésznőgyógyász és fizioterápiás szakrendelést biztosít a településen. A központi orvosi ügyelet nemcsak a Város a térség lakosai számára is rendelkezésre áll, illetve ők is igénybe veszik a szemész szakorvos szolgáltatásait, aki évente több alkalommal komputeres szemvizsgálatot tart.

A település lakosai egészségügyi szakellátást a kistérségi központban, Nagykállóban vehetnek igénybe, az ott működő járóbeteg szakrendelés kistérségi szintű szolgáltatásokat nyújt, ahol az elérhető betegellátási szakok között megtalálható a fül-orr-gégészet, bőrgyógyászat, szemészet, nőgyógyászat, reumatológia, cukorbeteg szakellátás, pszichiátriai szakrendelés, illetve tudógondozás. A szakellátás 4 helyszínen, összesen közel heti 350 szakorvosi órában történt. Az ettől jelentősebb, egyéb szakorvosi, vagy kórházi ellátást a település lakosai csak a közeli megyeszékhelyeken tudják igénybe venni, a legközelebb eső kórházak Debrecenben és Nyíregyházán találhatóak.

A településen gyógyszertár működik. A balkányi lakosok és a környékbeli települések sürgősségi betegellátását az Országos Mentőszolgálat Balkányi Mentőállomása látja el, a Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Mentőszervezet 14. mentőállomásaként. A mentőállomás 2001-től működik a városban, közvetlen ellátási területe közé Balkányon kívül Biri, Bököny, Geszteréd és Szakoly települések tartoznak. 2002 óta további 3 település (Nyírgelse, Nyírmihálydi, Nyíradony) tartozik a mentőállomáshoz alkalmi és esetfeladatok ellátása szempontjából, mely közel 50 000 lakos ellátását biztosítja. Az életminőség egyik legfontosabb jellemzője a jövedelem, illetve a kereseti lehetőségek alakulása. A jövedelmekre, átlagkeresetre vonatkozó adatok települési szinten jelenleg sem állnak rendelkezésre, így az elemzés kistérségi összehasonlításra támaszkodik. A lakosság jövedelmi viszonyait tekintve megyei összehasonlításban az egy adófizetőre jutó személyi jövedelemadó (SZJA) alapot képző jövedelem alapján a Nagykállói kistérség – melynek Balkány Városa is tagja – a 11 kistérség között a 9. helyen áll.

A Helyi Cigány Kisebbségi Önkormányzat becslése szerint a város cigány lakossága kb. 170 főre tehető, akik többnyire a város teljes területén elszórtan helyezkednek el albérletben vagy saját tulajdonú ingatlanban, helyenként több generáció együtt. Az országos tendenciáknak megfelelően a jellemzően szezonális munkanélküliség és a szakképzetlenség körükben nagyobb arányban fordul elő. Idényjelleggel elsősorban a mezőgazdaságban, az építőiparban és más települést erősítve a turizmusban dolgoznak.

Forrás: KSH 2011. évi népszámlálás

A foglalkoztatást az önkormányzat is segíti közhasznú foglalkoztatással. A roma lakosság földrajzi, területi mobilitására vonatkozóan pontos adatok – a Népszámlálás nem kötelező adatszolgáltatása okán – nem ismertek, de a szociális szakemberek korábbi tapasztalatai alapján a vizsgált lakosság körében nem jellemző a földrajzi mobilitás. Ennek oka elsősorban a városokra jellemző sajátos ingatlanpiaci folyamatokban keresendő, azaz a magas ingatlanárak miatt a rosszabb anyagi körülmények között élők nem a várost, hanem az azt körülvevő tanyavilágot választják letelepedésük helyszínének. Ezek olyan természetes piaci folyamatok, amelyekre a városnak nincs befolyása.

A szociális ellátást gyakorlatilag az 1994-ben alakult Szociális és Gondozási Központ, mai nevén Dél-Nyírségi Többcélú Kistérségi Társulás Balkányi Szociális, Gondozási és Gyermekjóléti Központ látja el. Az intézmény munkatársai segítik a lakosság szociális ellátását, feladatuk közé a következők tartoztak:

- Étkeztetés
- Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás
- Családsegítő Szolgálat
- Idősek nappali ellátása
- Támogató szolgálat
- Gyermekjóléti szolgáltatások biztosítása
- Szociális információs szolgáltatások.

A szociális alapellátási feladatok mellett a tanyagondnoki szolgálatot is a Központ látja el. A lakosság szociális jellegű anyagi támogatással, kapcsolatos teendői azonban a Polgármesteri Hivatal feladatai közé tartoznak.

A városban bölcsőde jelenleg nem működik, a bölcsődei ellátásra azonban már régóta mutatkozik a lakossági igény. A MEGAKOM Kft. által elkészített kérdőíves felmérés eredménye is azt mutatja, hogy a válaszadók 5%-a lényegesnek tartja a bölcsőde kialakítását Balkányban.

A településen idősek nappali intézménye látja el az idős, nyugdíjas rászorultakat. A Szociális Gondozási Központ által biztosított férőhelyek száma 2007-ben 50 volt, ahol 37 gondozottat láttak el. A településen 2 tartós bentlakásos és 1 átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény található. A két intézet által biztosított férőhelyek száma közel 100 fő, a gondozottak számát tekintve kapacitásaik maximálisan kihasználtak.

A Szent Miklós Szeretetotthon és Menedékház 1995-ben nyitotta meg kapuit a Görög Katolikus Egyházközség fenntartásában, mely jelenleg is a működtető szervezete. A házban elsősorban idős emberek és az otthonról menekülni kényszerülő anyák, leányanyák és gyermekek találhatnak menedéket. A Római Katolikus Egyház 2005-ben építette a Szent Antal Idősek Otthonát, melynek háromszintes épülete rendelővel, foglalkoztató teremmel, valamint egy önálló kápolnával rendelkezik.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve a Város helyzete kedvezőnek tekinthető. A város kulturális életének meghatározó részét képezik az oktatási intézmények mellett, a könyvtár és a művelődési ház. A kultúra központja a szignifikánsan József Attila Művelődési Ház és Könyvtár. A művelődési ház előadásoknak, irodalmi esteknek, tanfolyamoknak, szakköröknek, konferenciáknak biztosít helyszínt, illetve az állandó Honismereti Kiállítás is itt található, melyet 2004-ben teljesen felújították. A művelődési házban filmvetítésre is sor kerül, így a mozi is biztosított a lakosság számára. Emellett évente többször színházi előadásokat is szerveznek az épületben a lakosság részére.

A könyvtár több mint 32 000 kötettel, friss irodalmi és szakmai folyóiratokkal várja az olvasni vágyókat, ami a minden évben megrendezésre kerülő író-olvasótalálkozó, versíró pályázat és rajzverseny helyszínéül szolgál. A könyvtárban Telepont is működik, ahol több számítógép áll a lakosok rendelkezésére az információkhoz való széles körű hozzáférés érdekében.

A művelődési ház és könyvtár közösségformáló szerepe mellett a civil szervezetek is hasonló funkciót töltenek be a település életében, így a város esetleges problémáinak a megoldását nem kizárólag a helyi önkormányzat, hanem a civil szervezetek is elősegítik.

A közigazgatási funkciójú épületek a belső városmagban, a polgármesteri hivatalnál és annak környékén helyezkednek el. A www.balkany.hu weboldal biztosítja az önkormányzat internetes megjelenését, alakosság sokrétű tájékoztatását. Az önkormányzati tisztségviselők és a képviselő-testület bemutatása mellett mindenki számára hozzáférhetőek a város képviselő-testületi ülések jegyző könyvei, rendeletei és az ügyintézéshez szükséges hivatalos nyomtatványok, hatályos településrendezési eszközök.

A Polgármesteri Hivatal a jegyző vezetésével önállóan gazdálkodik, teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv. A 2014 óta 9 tagú képviselő-testület határozza meg a Polgármesteri Hivatal működéséhez szükséges előirányzatokat, működési, fenntartási költségeket. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére, ellenőrzésére állandó vagy ideiglenes bizottságokat hozott létre.

1.7.2. Térbeli-társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

Balkány Városból az elvándorlók elsősorban a Debreceni és a Nyíregyházi Járás településeire költöznek, munkavégzésük és tanulmányaik továbbra is elsősorban a megyeszékhelyhez kötik őket.

Az elmúlt két évtizedben a magyarországi középosztály – különösen az alsóbb rétege – fokozottan megélte létbiztonságának csökkenését és perspektíváinak beszűkülését. Ez a negatív tendencia attól függetlenül meghatározta az érintettek közérzetét, hogy nagy részük életszínvonala általánosságban véve növekedett a rendszerváltás előtti időszakhoz képest.

A saját életszínvonal emelkedését a birtokolt ingó és ingatlan vagyon mennyiségének és értékének (nyugati autó, nagyobb ház, stb.), valamint a családi fogyasztás növekedésében elkönnyvelő többség ugyanakkor intenzíven élte meg a relatív elszegényedést, hiszen a referenciacsoportok, a náluk magasabb státusszal rendelkezők ugyanezen a téren lényegesen sikeresebbek voltak (drágább és több autó, még nagyobb és több luxust biztosító ház, márkás használati tárgyak, stb.).

Miközben a rendszerváltás nyertesei dinamikus „elhúztak” középosztály előtt, a társadalom jelentős tömegei látványosan lecsúsztak: megszenvedték a megélhetésüket biztosító munkalehetőségek nagymértékű beszűkülését, eltűnését, életkörülményeik zuhanásszerűen romlottak, elszegényedtek. A középosztály alatt megnyíló szocioökonómiai szakadék, amely milliós nagyságrendben nyelte el azokat, akikkel majdnem azonos színvonalon éltek a rendszerváltást megelőzően, azt a fokozódó fenyegetést jelenti a középosztály számára, hogy elnyeli őket is.

Ez a folyamat, egyéb negatív tendenciákkal kiegészülve (a megélhetési költségek növekedése, a hitelből elért és fenntartott életszínvonal feszültségei, majd a mindezt leromboló hitelválság, a munkaerő-piaci bizonytalanságok, stb.) a középosztály leértékelődéséhez vezetett. Széles társadalmi rétegek kényszerültek arra, hogy erőforrásaikat végsőig kihasználva arra törekedjenek, hogy legalább a következő generáció visszaszerezhesse az elvesztett helyzetet – és ennek a küzdelemnek a legfőbb színtere az iskola. A középosztály erőfeszítései másrészt arra irányulnak, hogy plasztikusan elhatárolják magukat a náluk szegényebbektől – az intézményrendszerek nyújtotta lehetőségek kiaknázásakor széleskörűen elmélyítve a mélyszegénységhez fűződő etnikai és kulturális tartalmakat –, melynek erkölcsi alapot a *kirekesztés ideológiája* ad. Mivel a társadalmi egyenlőtlenségi rendszer a társadalom jelentős rétegei számára kézzel fogható előnyökkel jár, ennek következtében tudatosan, vagy tudattalanul, de közreműködnek az egyenlőtlenségi rendszer fenntartásában – pl. a jellemzően a középosztály normái által „uralt” közoktatás révén –, hiszen így olyan helyzetet tudnak konzerválni, amelyben a társadalom egy jelentős rétegével nem kell versenyezniük a munkahelyekért.

Balkány Város esetében a középosztály lecsúszása sajátos formát öltött: a helyi munkalehetőségek beszűkülésével, és a környékbeli munkalehetőségek elérhetőségének gátoltságával (utak állapota leromlott, a tömegközlekedés – vasút – leépült, a fő közlekedési útvonalak elkerülik a várost) a középosztály a megélhetését és viszonylagos jólétét és jólétét fenyegető helyzetbe került, melyet az aktív korúak, főképpen a képzett fiatalok elvándorlásával reagált le. Mindeközben, ahogy szinte mindenütt Magyarországon, itt is bekövetkezett a képzetlen romák lecsúszása, munkaerőpiacról való kiszorulása.

A legfőbb társadalmi konfliktus Balkányban jelenleg ez az alapvetően egzisztenciális – azaz a munkaerő-piachoz köthető –, mindenkit negatívan érintő helyzetből fakad. Ugyanakkor, szintén jellemzően az ország többi részéhez, a felek a konfliktust etnikai konfliktusként élik meg, nevezetesen magyar-cigány érdekellentétként.

1.7.3. Települési identitást erősítő tényezők (történeti és kulturális adottságok, társadalmi élet, szokások, hagyományok, nemzetiségi kötődés, civil szerveződések, vallási közösségek stb.)

Identitás, történeti és kulturális adottságok

- József Attila Művelődési Ház és Városi Nyilvános Könyvtár
- hagyományos nemzeti ünnepek, megemlékezések, település ünnepe a Városnap
- sok rendezvény létrejötté a civilekhez és az egyházi közösségekhez köthető

Hitélet

- 3 keresztény felekezet:
- Görög Katolikus Egyház
 - Templomai:
 - o Abapusztai Keresztelő Szent János Görög Katolikus templom
 - o Balkányi Urunk színváltozása Görög Katolikus templom
 - Református Egyház
 - Balkányi Református Egyházközség temploma
 - Római Katolikus Egyház
 - Magyarok Nagyasszonya templom

Sportélet

- sport koncepció
- kiemelt sportok: futball, karate
- a tömeg- és diáksport feltételeinek megteremtése kötelező önkormányzati feladat
- szándék az élsport erősítése.

Sportlétesítmények és események

- a helyi sportéletet kiszolgáló infrastruktúra hiányos és korszerűtlen
- Sport és Egészségnap Balkány Városban című rendezvény
- a labdarúgó megyei I. osztály bajnokságán rendszeresen résztvevője Balkány SE
- Balkányi Minimanó Alapítvány Szent Jácint Görög Katolikus Óvoda

Civil szervezetek	
„A Radványi árvák megsegítésére” Alapítvány	
Szervezet típusa	Alapítvány
Cél szerinti besorolás	Szociális ellátás
Cél leírása	A 2002. május 5. napján közlekedési balesetben elhunyt Radványi házaspár kiskorú gyermekei részére a mindennapos anyagi gondok enyhítése, az árvák iskoláztatásának, nevelésének segítése, hozzájárulás az önálló életkezdéshez.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: 56 A SZJA 1 % összege: 139 011 Ft

A Balkányi Általános Iskola és Diákotthon Oktatásáért Alapítvány	
Szervezet típusa	Alapítvány
Cél szerinti besorolás	Egyéb
Cél leírása	Nevelés, oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, ennek keretében: az iskola oktató-nevelő tevékenységének javítása, a kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók jutalmazása, a tanulmányi versenyek költségeinek átvállalása, rendezvények lebonyolításának segítése, kirándulások, sportversenyek támogatása, az iskola hírnevét gazdagítók megbecsülésének elősegítése.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: 41 A SZJA 1 % összege: 144 101 Ft

Alfa Kulturális Alapítvány	
Szervezet típusa	Alapítvány
Cél szerinti besorolás	Egyéb
Cél leírása	A balkányi Alfa Kisközösségi Rádió működtetése. Egészségmegőrzés, betegségmegelőzés, gyógyító-, egészségügyi rehabilitációs tevékenység, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, környezetvédelem, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, bűnmegelőzés.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: 61 A SZJA 1 % összege: 156 950 Ft

Balkány és Térsége Gazdakör	
Szervezet típusa	Egyesület
Cél szerinti besorolás	Szakmai, gazdasági érdekképviselet
Cél leírása	A tagok érdekeinek képviselete, az önálló gazdálkodáshoz szükséges szakmai ismeretek fejlesztése, a gép és eszközellátás valamint a közös géphasználat előmozdítása, a föld termőerejének fokozása és a természetes környezet megóvása.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.

Balkányi Birkózó Klub	
Szervezet típusa	Egyesület
Cél szerinti besorolás	Sport
Cél leírása	Sport az alapszabály szerint.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.

Balkányi Esély az akáclombok alatt Egyesület	
Szervezet típusa	Egyesület
Cél szerinti besorolás	Egyéb
Cél leírása	Szociális, oktatási, kulturális tevékenység. Természet-, állat-, környezetvédelem.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: 9 A SZJA 1 % összege: 40 429 Ft.

Balkányi KÉK SÓLYOM Vadásztársaság	
Szervezet típusa	Egyesület
Cél szerinti besorolás	Sport
Cél leírása	na.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.

Balkányi MINIMANÓ Alapítvány	
Szervezet típusa	Alapítvány
Cél szerinti besorolás	Egyéb
Cél leírása	A balkányi barackvirág Óvodába járó 3-7 éves gyermekek neveléséhez szükséges tárgyi feltételek javítása, kulturális programok szervezése, azokon való részvétel.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.

Balkányi Önkéntes Tűzoltó Egyesület	
Szervezet típusa	Egyesület
Cél szerinti besorolás	Polgárvédelem, tűzoltás
Cél leírása	A jogszabályban meghatározott tűzvédelmi feladatok helyi megvalósításának társadalmi elősegítése és ennek ellátására önként jelentkezők szervezése, egyesítése. Tagjainak közösségi életre történő nevelése. Szervezett keretek között tagjai tűzvédelmi szakismeretének rendszeres növelése, a helyi tűzmegelőzési és tűzoltási tevékenységek biztosítása.
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.

Balkányi Polgárőr Egyesület		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Egyéb	
Cél leírása	Helyi közrend és közbiztonság védelme, valamint a bűnmegelőzésben való közreműködés érdekében közterületi járőrszolgálat, figyelőszolgálat, a közúti baleset helyszínén, valamint óvoda, általános iskola közvetlen közelében jelzőőri tevékenység ellátása.	
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.	

Balkányi Sport Egyesület		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Sport	
Cél leírása	A sport biztosítása, mint önszerveződésre épülő autonóm civil lehetőségét, az egészségfejlesztés alapvető eszközét, valamint a szabadidő eltöltésének társadalmilag hasznos módját. Továbbá az egyesület alapszabályában foglaltak szerint.	
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.	

Balkányi Szociális Egyesület		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Szociális ellátás	
Cél leírása	Szociális tevékenység	
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.	

Balkányi Tanyák Gyermekeiért Közhasznú Egyesület		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	-	
Cél leírása	-	
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.	

Balkányi Zenészek Egyesülete		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Kultúra	
Cél leírása	A Balkányi térség kulturális területén történő, önszerveződésen alapuló fejlesztése.	
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na.	

BARACKVIRÁG Alapítvány		
Szervezet típusa	Alapítvány	
Cél szerinti besorolás	Kultúra	
Cél leírása	-	
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: 40 136 Ft.	

CREDO Zenebarátok Egyesülete		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Kultúra	
Cél leírása	Balkány város, illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg Megye zenei életében való részvétel és egyéb.	
NAV 1 kedvezményezett adatok 2013-ban	%	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na

NIMRÓD Vadásztársaság Balkány		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Sport	
Cél leírása	Az egyesületekre és a vadásztársaságokra, a vadgazdálkodásra és a vadászatra, a természetvédelemre, a fegyver és lőszertartására, valamint használatára vonatkozó jogszabályok és szabályzatok megtartásával tagjai számára kultúrált vadászati lehetőséget biztosítson.	
NAV 1 kedvezményezett adatok 2013-ban	%	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na

Összefogás Balkányért Egyesület		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Kultúra	
Cél leírása	Szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása, nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, műemlékvédelem, természetvédelem, környezetvédelem, gyermek- és ifjúságvédelem, gyermek-és ifjúsági érdekképviselő, és egyéb az alapszabályban foglaltak szerint.	
NAV 1 kedvezményezett adatok 2013-ban	%	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na

Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Falugondnok Egyesület		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Egyéb	
Cél leírása	Falugondnokok érdekképviselője, szociális tevékenység, családsegítés, nevelés-oktatás, képességfejlesztés, kulturális tevékenység, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése	
NAV 1 kedvezményezett adatok 2013-ban	%	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na

Szent Miklós Szeretetotthon és Menedékház Alapítvány		
Szervezet típusa	Alapítvány	
Cél szerinti besorolás	Szociális ellátás	
Cél leírása	A Balkányi Görög Katolikus Egyház által létesített szociális centrum kialakítása, működtetése, támogatása	
NAV 1 kedvezményezett adatok 2013-ban	%	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na

Városvédő és Szépítő Természetvédő Baráti Egyesület		
Szervezet típusa	Egyesület	
Cél szerinti besorolás	Környezetvédelem	
Cél leírása	Természetvédelem, környezetvédelem, kulturális tevékenység, ismeretterjesztés és egyéb.	
NAV 1 % kedvezményezett adatok 2013-ban	Érvényesen rendelkező magánszemélyek száma: na. A SZJA 1 % összege: na	

1.8. A település humán infrastruktúrája

Egy településen lakó emberek életminőségét jelentős mértékben meghatározza az elérhető humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy, kultúra) elérhetősége és azok minősége.

1.8.1. Humán közszolgáltatások (oktatás, egészségügy stb.)

Oktatás

Bölcsődei ellátás

A bölcsődei ellátás az egész Nagykállói járás szolgáltatásai közül csak Nagykállóban található 1, Újfehértón 2 belőle. Balkány nem rendelkezik bölcsődével.

Óvodai nevelés

A település közigazgatási területén 2 óvoda található:

A Balkányi Barackvirág Óvoda feladatellátási helyeinek száma korábban 4 darab volt, ma már csak 1 helyszínen működik, melynek fenntartója és működtetője Balkány Város Önkormányzata. A költségvetési szerv működési területe Balkány város közigazgatási területe. Az óvoda a 172 hrsz. alatti ingatlanon 3299 m² területen áll a Szakolyi út 9. szám alatt. Az intézmény 3 csoportszobájába maximálisan felvehető gyermeklétszám 75 fő.

A Szent Jácint Görög Katolikus Óvoda feladatellátási helyeinek száma 3 darab, melynek fenntartója és működtetője a Hajdúdorogi Egyházmegye. A költségvetési szerv működési területe Balkány és környéke. Az óvoda székhelye a 782 és 783. hrsz. alatti ingatlanon összesen 2225 m² területen áll a Fő út 11. szám alatt. Az intézmény telephelyei Balkány, Abapuszta 40. (3801/4 hrsz.) és Balkány, Cibakpuszta 10. (0779/30. hrsz.) szám. Az intézménybe felvehető maximális létszám: 175 fő. 120 fő 4 csoportszobában a székhely intézményben, 25 fő 1 csoportszobában Abapustán, 30 fő 1 csoportszobában Cibakpusztán.

Az óvoda biztosítja az óvodás korúak nevelését, gondozását, oktatását. Ennek keretében felkészíti az általános iskola tanulmányokra, szervezi az iskola-érettségi vizsgálatokat. Alaptevékenysége a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelése, a Nemzeti Erőforrás Miniszter által kiadott program alapján. A sajátos nevelési igényű gyermekek ellátását biztosítja. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek integrált nevelését, fejlesztését is biztosítja.

Általános iskolai oktatás

A település közigazgatási területén 1 db általános iskola található.

A Balkányi Szabolcs Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola feladatellátási helyeinek száma 2 darab, melynek fenntartója a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ. A költségvetési szerv működési területe Balkány és környéke. Az intézmény székhelye a Kossuth út 5 szám alatt a 64. hrsz. alatt, a telephelye Béke telep 31 szám 0370/14 és 0625/13 hrsz. ingatlanon található. Az iskola maximálisan felvehető létszáma a székhelyen 1090 fő, az általános iskolai nevelés-oktatás 840 fő, az alapfokú művészetoktatás 130 fő, a telephelyen az iskola maximális létszáma 60 fő.

Az iskola nappali rendszerű iskolai oktatást végez, melyben alsó és felső tagozat, valamint sajátos nevelési igényű tanulók integrált nevelése-oktatása (beszédfogyatékos, egyéb pszichés fejlődés zavarral küzdők, enyhe értelmi fogyatékos gyerekek) működik. Az iskola alapfokú művészetoktatást is végez, mely zeneművészeti ágból áll. Az intézménykönyvtárral rendelkezik.

Középiskolai oktatás

A településen nem működik középiskola. A Budakalász Gimnázium tagintézménye működik az általános iskola épületében, melynek célja az érettségire való felkészülés. A tagintézmény neve: Budakalász Gimnázium Balkányi Tagintézménye.

Felnőttoktatás

A településen nem működik felnőttoktatás. A legközelebbi felnőttoktatási intézmény Baktalórántházán található.

Felsőfokú oktatás

A településen nem működik felsőfokú oktatás. A legközelebbi felsőfokú oktatási intézmény Debrecenen és Nyíregyházán található.

Kulturális intézmények

A településen kettő könyvtár működik.

- Általános iskolában működő könyvtár
- József Attila Művelődési Ház és Könyvtár

A József Attila Művelődési Ház előadások, irodalmi estek, tanfolyamok, konferenciák helyszínéül szolgál, valamint szakkörök és klubok is otthont találnak itt. A Művelődési ház ad otthont az állandó Honismereti Kiállításnak. A Városi könyvtár 32000 kötetel, friss irodalmi és szakmai folyóiratokkal várja az olvasókat. A könyvtárban minden évben megrendezik az író-olvasó találkozót, a versíró pályázatot és a rajzversenyt. A könyvtárban teleház is működik, ahol 7 db számítógép és Internet biztosítja az információkhoz való széleskörű hozzáférést.

Egészségügy

A betegellátást az Egészségügyi Központban működő háziorvosi, gyermekorvosi, fogorvosi és védőnői szolgálat, központi orvosi ügyelet, valamint heti rendszerességgel szülész- nőgyógyász és fizioterápiás szakrendelés magas színvonalon biztosítja. Évente kétszer szemész szakorvos komputeres szemvizsgálatot tart. Ezt az egészségügyi ellátást a térség lakosai is igénybe veszik.

A településen mentőállomás működik.

Szociális ellátás

Szent Antal Idősek Otthona

50 férőhelyes teljes körű ápolást, gondozást nyújtó szociális otthon a Debrecen-Nyíregyházi Egyházmegye fenntartásában. Az egész ország területéről fogad idős embereket. Az otthon célja az idősek otthonában elhelyezett személyek életkörülményeinek javítása, életminőségük növelése.

Demens/Alzheimeres beteg és Parkinson-kóros beteg felvétele egyedi elbírálás alapján történik. Szenvedély beteget és pszichiátriai beteget nem fogad az intézmény.

Az intézményben 1 illetve 2 ágyas szobákban történik az elhelyezés.

A bentlakásos intézményben folyó gondozási tevékenység alatt az intézmény szolgáltatását igénybevevők részére, olyan fizikai, mentális, életvezetési, egészségügyi ellátást kell érteni, amely a lakó szociális, testi, szellemi állapotának megfelelő egyéni bánásmódban való részesítést jelent.

A szociális otthon ápolást, gondozást nyújtó tartós bentlakásos intézmény, azon személyek részére, akik a nyugdíjkorhatárt betöltötték, szociális és egészségi állapotuk folyamatos gondozást igényel, de tartós kórházi kezelésre nem szorulnak.

Szent Miklós Szeretetotthon és Menedékház

47 férőhelyes teljes körű ápolást, gondozást nyújtó szociális otthon a Balkányi Görög Katolikus Egyházközség fenntartásában. Az otthon célja az idősek otthonában elhelyezett személyek életkörülményeinek javítása, életminőségük növelése.

Az ország egész területéről fogadja az idős embereket, de ön- és közveszélyes betegeket nem vesz fel.

A Szent Miklós Szeretetotthon és Menedékház 1995-ben nyitotta meg kapuit. A házban 45 idős ember és 30 otthonról menekülni kényszerülő anya, leányanya és gyermek talált menedéket, 2004-ben. Itt rendezik minden év végén a hagyományörző betlehemes műsor próbáit, melynek szereplői a város lakói.

Ápolást, gondozást nyújtó tartós bentlakásos intézmény, azon személyek részére, akik a nyugdíjkorhatárt betöltötték, szociális és egészségi állapotuk folyamatos gondozást igényel, de tartós kórházi kezelésre nem szorulnak.

Dél-Nyírségi Többcélú Önkormányzati Kistérségi Társulás Balkányi Szociális Gondozási Központ és Gyermejkölési Központ

Az intézmény alaptevékenységei: szociális étkeztetés, házi segítségnyújtás, támogató szolgáltatás, tanyagondnoki szolgáltatás, jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, közösségi ellátások, családsegítés, gyermekjóléti szolgálat, idősek klubja

1.8.2. Esélyegyenlőség biztosítása

Az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, rögzíteni szükséges az esélyegyenlőség érdekében Balkány Önkormányzat Esélyegyenlőségi Programját.

Az Önkormányzat 178/2015. (XI.12.) KT.sz. határozatával fogadta el a Helyi esélyegyenlőségi Program felülvizsgálatát.

A város önkormányzatának ötévente öt évre szóló helyi esélyegyenlőségi programot kell elfogadnia jogszabály szerint. A helyi esélyegyenlőségi programban helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok – különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára – oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A helyzetelemzés és az intézkedési terv elfogadása során figyelembe kell venni a települési kisebbségi önkormányzatok véleményét. A helyi esélyegyenlőségi programot a társadalmi felzárkózásért felelős miniszter által meghatározott részletes szabályok alapján kell elkészíteni. A programalkotás során gondoskodni kell a helyi esélyegyenlőségi program és a települési önkormányzat által készített egyéb fejlesztési tervek, koncepciók, továbbá a közoktatási esélyegyenlőségi terv és az integrált településfejlesztési stratégia antiszegregációs célkitűzéseinek összhangjáról.

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítése során kiemelt figyelmet kell fordítani:

- az egyenlő bánásmód, az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás követelményének érvényesülését segítő intézkedésekre,
- az oktatás és a képzés területén a jogellenes elkülönítés megelőzésére, illetve az azzal szembeni fellépésre, továbbá az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- a közszolgáltatásokhoz, valamint az egészségügyi szolgáltatásokhoz való egyenlő esélyű hozzáférés biztosításához szükséges intézkedésekre,
- olyan intézkedésekre, amelyek csökkentik a hátrányos helyzetűek munkaerő-piaci hátrányait, illetve javítják foglalkoztatási esélyeiket.

1.9. A település gazdasága

A város tagja a Magyar Önkormányzatok Szövetségének, mely kapcsolatok nagyban elősegítik az információszerzést, az érdekvéonyesítést, közös beruházások megvalósítását, központi költségvetési és Európai Unió támogatásokhoz való hozzájutást.

A Magyar Önkormányzatok Szövetsége (MÖSZ), melynek szintén tagja Balkány Város Önkormányzata is, feladata nemcsak az önkormányzati érdekek megjelenítése és védelme a kormányzati döntéshozatali eljárás során, hanem az önkormányzatokat érintő tárgykörökben konferenciákat rendez, illetve felkészítő tréningeket és szemináriumokat tart annak érdekében, hogy az önkormányzati képviselőtestületek tagjai hatékonyabb és eredményesebb munkát tudjanak végezni feladatukörükben. A Szövetség harmadik feladata az önkormányzatok nemzetközi képviselete az Európa Tanács Helyi- és Regionális Kongresszusában, és az EU Régiók bizottságában is.

Az önkormányzat közszolgáltatásokat nyújt. Saját tulajdonnal rendelkezik és költségvetési bevételeivel, kiadásaival önállóan gazdálkodik. Az önkormányzat a helyi lakosság szükségleteiből s a jogszabályokból adódó feladatait saját költségvetési szerv útján, más gazdálkodó szervezet támogatásával, szolgáltatások vásárlásával illetve más módon jár el. Az önkormányzatnak a bevételei és kiadásai egyensúlyban vannak. Lejárt esedékességű elismert tartozásállománya nincs.

Az önkormányzati intézményrendszer főbb területei a teljesség igénye nélkül: közigazgatás, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, kultúra, sport. A közszolgáltatást nyújtó intézmények fejlesztése magába foglalja a nevelési-oktatási intézmények, az egészségügyi szolgáltatások (háziiorvosi/fogorvosi rendelők, egészségügyi központ), a szociális és gyermekjóléti intézmények, illetve a kulturális és közművelődési intézmények fejlesztését is. A megfelelő infrastrukturális háttér kialakítása mellett fontos, hogy a közszolgáltatások, illetve közintézmények mindenki számára elérhetőek legyenek, így gondoskodni kell az intézmények komplex fizikai és infokommunikációs akadálymentesítéséről is.

Balkány intézményfejlesztési célja, hogy intézményrendszere mind városkörnyéki/mikro térségi központi, mind helyi szinteken minél szélesebb körű és fejlettebb legyen, annak érdekében, hogy elősegítse a fiatal lakónépesség helyben tartását, a vállalkozások betelepülésével és fejlődésével, biztosítsa a település minőségi életképességét, és további fejlődését.

A városban épített lakások többségét természetes személyek építetik, a gazdasági szervezetek és az önkormányzat az elmúlt tíz év során egyetlen lakást sem épített, a városban mindössze egy önkormányzati bérlakás található, a város központjában a Rákóczi u. 10. szám alatt. A lakásállomány tulajdonviszonyait tekintve igen kedvező helyzetet mutat, 24 lakás volt önkormányzati vagy egyéb tulajdonban.

A városban bölcsőde jelenleg nem működik, a bölcsődei ellátásra azonban már régóta mutatkozik a lakossági igény. A településen a Szociális Gondozási Központ látja el az idősek nappali intézménye feladatát. A Szent Miklós Szeretetotthon és Menedékház 1995-ben nyitotta meg kapuit a Görög Katolikus Egyházközség fenntartásában, mely jelenleg is a működtető szervezete. A házban elsősorban idős emberek és az otthonról menekülni kényszerülő anyák, leányanyák és gyermekek találhatnak menedéket. A Római Katolikus Egyház 2005-ben építette a Szent Antal Idősek Otthonát, melynek háromszintes épülete rendelővel, foglalkoztató teremmel, valamint egy önálló kápolnával rendelkezik.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve a Város helyzete kedvezőnek tekinthető. A város kulturális életének meghatározó részét képezik az oktatási intézmények mellett, a könyvtár és a művelődési ház. A kultúra központja a szignifikánsan József Attila Művelődési Ház és Könyvtár. A könyvtár több mint 32 000 kötetel, friss irodalmi és szakmai folyóiratokkal várja az olvasni vágyókat, ami a minden évben megrendezésre kerülő író-olvasótalálkozó, versíró pályázat és rajzverseny helyszínéül szolgál. A könyvtárban Telepont is működik, ahol több számítógép áll a lakosok rendelkezésére az információkhoz való széles körű hozzáférés érdekében.

A művelődési ház és könyvtár közösségformáló szerepe mellett a civil szervezetek is hasonló funkciót töltenek be a település életében, így a város esetleges problémáinak a megoldását nem kizárólag a helyi önkormányzat, hanem a civil szervezetek is elősegítik.

A közigazgatási funkciójú épületek a belső városmagban, a polgármesteri hivatalnál és annak környékén helyezkednek el. A www.balkany.hu weboldal biztosítja az önkormányzat internetes megjelenését, alakosság sokrétű tájékoztatását. Az önkormányzati tisztségviselők és a képviselő-testület bemutatása mellett mindenki számára hozzáférhetőek a város képviselő-testületi ülések jegyző könyvei, rendeletei és az ügyintézéshez szükséges hivatalos nyomtatványok, hatályos településrendezési eszközök.

A Polgármesteri Hivatal a jegyző vezetésével önállóan gazdálkodó, teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv. A 2014 óta 8 tagú képviselő-testület határozza meg a Polgármesteri Hivatal működéséhez szükséges előirányzatokat, működési, fenntartási költségeket. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére, ellenőrzésére állandó vagy ideiglenes bizottságokat hozott létre.

1.9.1. A település gazdasági súlya, szerepköre

A külső környezet elemzése megmutatja, hogy az EU-s csatlakozást követő évek óriási változásokat hoztak nem csak a kistérség, hanem hazánk életében is. A csatlakozás érinti a térség fontos ágazatát, a mezőgazdaságot is, a gazdáknak alkalmazkodniuk kell a magasabb minőségi elvárásokhoz, a változó szabályozási környezethez, továbbá a térség jellegénél fogva célterülete lehet a vidékfejlesztési forrásoknak. A Nagykállói járás belső erőforrásait vizsgálva ellentmondásos kép rajzolódik ki. A Szabolcs-Szatmár-Bereg megye déli részén fekvő kistérség jó közúti elérhetőségű, viszonyai az M3-as autópálya megépítésével tovább javultak, a szomszédos települések közötti közlekedés feltételei megfelelőek, az autóbusz-közlekedés jó és szervezett és igény mutatkozik a kerékpáros közlekedés infrastruktúrájának fejlesztésére is.

A fejlődés hátráltatója a kedvezőtlen munkaerő-piaci tendenciákban keresendő: a kistérségben alacsony a foglalkoztatottak és magas a munkanélküliek aránya, a munkanélküliek és a szociális segélyben részesülők száma pedig folyamatosan növekedett. A lakosság képzettségi színvonala nem versenyképes, így a térséget relatíve magas strukturális munkanélküliség sújtja, amelyet tetézt, hogy a képzett szakemberek hiánya akadályozza a magasabb hozzáadott értéket termelő gazdasági tevékenységek letelepedését.

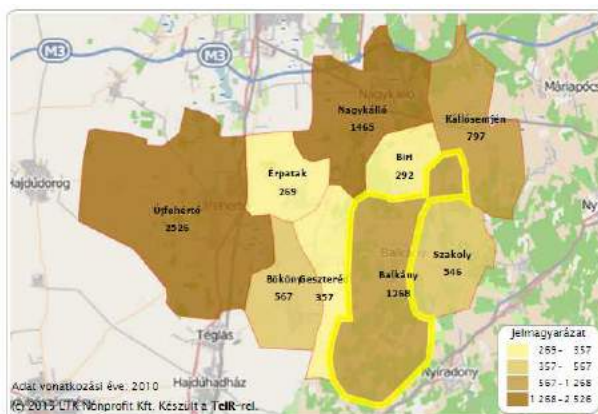
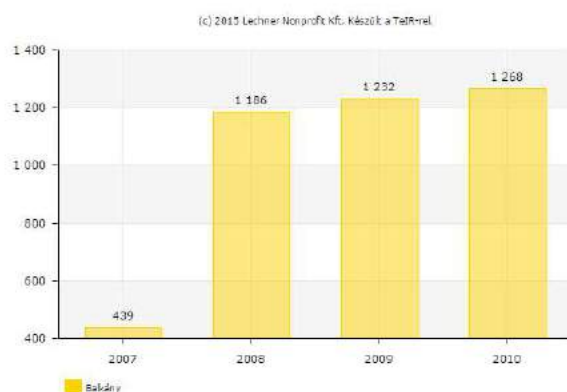
A térség gazdaságának versenyképessége alacsony, struktúrája elavult, fontos a mezőgazdaság szerepe, annak ellenére, hogy az ágazat adottságai nem kedvezőek sem a föld minősége, sem a mezőgazdasági-tulajdoni szerkezet szempontjából. Az ágazatra az elavult termelési szerkezet, a nagytömegű alapanyag-termelés, alacsony hozzáadott érték és elaprózott birtokméretek jellemzőek, továbbá a helyben történő feldolgozás mértéke alacsony. A kistérségi foglalkoztatásában fontos szerepet játszik az ipar, a megyei jelleghez hasonlóan a feldolgozóipar, azon belül is a fafeldolgozás, az élelmiszerek és textilárúk gyártása dominál. A tercier szektort vizsgálva kiderül, hogy a lakossági szolgáltatások széles köre inkább csak a nagyobb településeken biztosítottak, az üzleti ellátás szintje alacsonynak tekinthető.

A térség szereplői számára fontos az idegenforgalom fejlesztése, jelenleg azonban a kistérségben az idegenforgalomnak még nincs kiépítve a megfelelő infrastruktúrája és szolgáltatói háttere, bár több természeti és építészeti látványossággal rendelkeznek a települések, kihasználtságuk turisztikai szempontból nem jelentős.

A település fejlesztési feladatainak meghatározásához figyelemmel kell lenni a nemzetközi társadalmi-gazdasági, valamint politikai folyamatokra, tehát az Európában zajló folyamatok meghatározóak az országra és így a Nagykállói kistérségre, benne Balkányra nézve is. Az információs társadalom felé való fejlődés olyan körülmények között zajlik, amikor a társadalmi-gazdasági folyamatok kilépnek a nemzetállami keretektől, melyek szükségessé teszik az országok integrálódását, mind kontinens, mind pedig globális méretekben. Az Európai integráció határozza meg a növekedési pályán való haladás lehetőségét és sebességét. A globalizációs folyamatok versenyre kényszerítik a vállalatokat, intézményeket, településeket, városokat, régiókat és országokat. A globális verseny a gazdaságban kikényszeríti az állandó termék innovációt, a gyártási technológiák szüntelen megújításának kényszerét, új piacszerzési és megtartási módszerek alkalmazását.

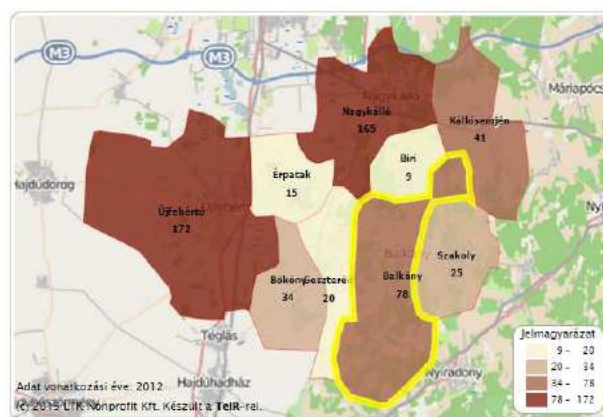
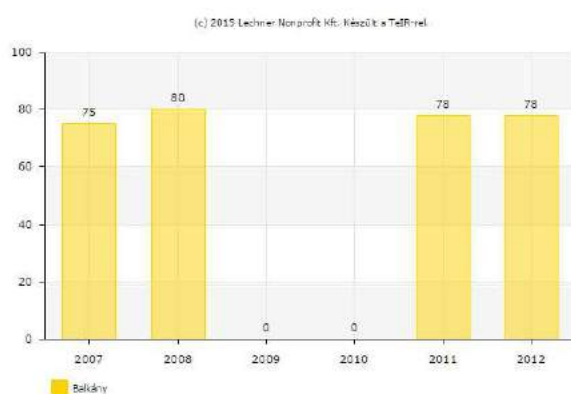
Néhány gazdasági helyzetelemzést segítő adat a TEIR adatbázisból:

A településen működő vállalkozások száma:

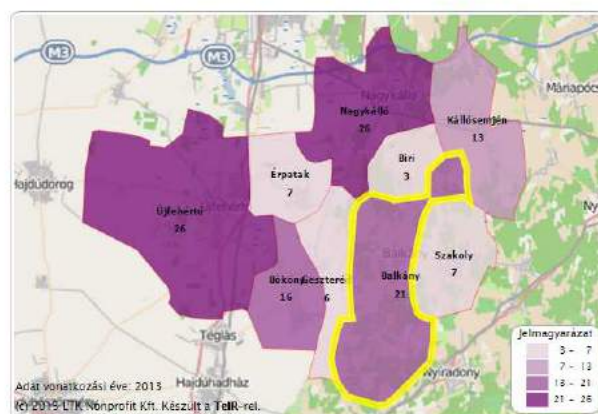
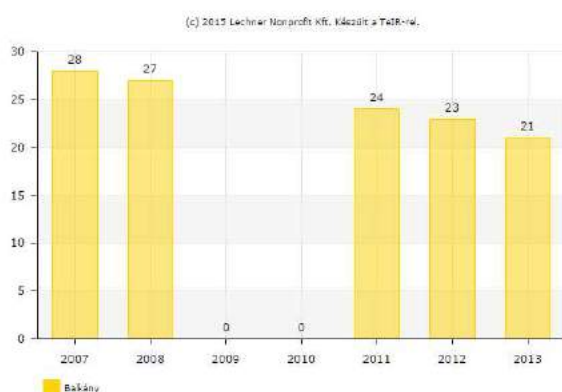

62

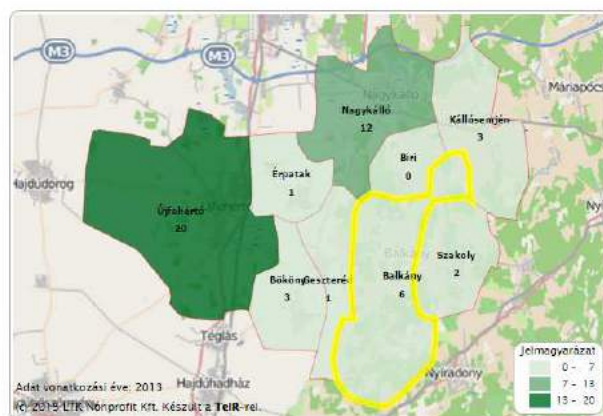
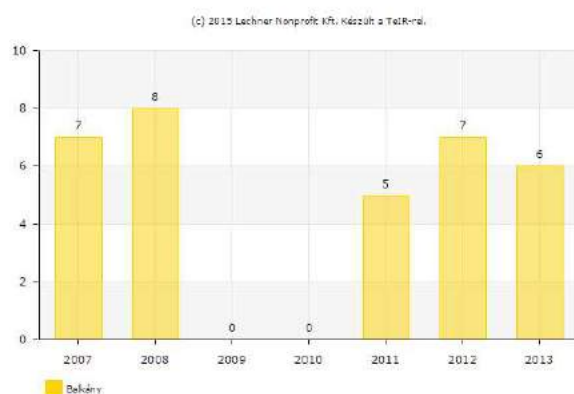
Kiskereskedelmi hálózati egységek száma (gyógyszertár nélkül) (db)

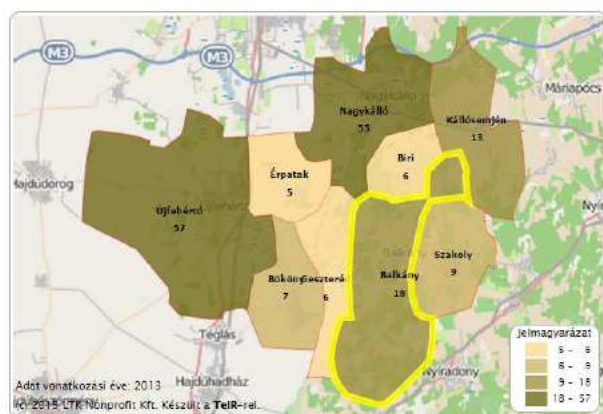
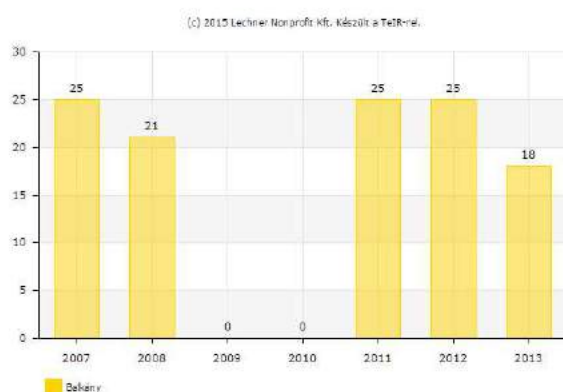
Élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma (db)

Ruházati szaküzletek száma (db)

Vendéglátóhelyek száma (db)

1.9.2. A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői

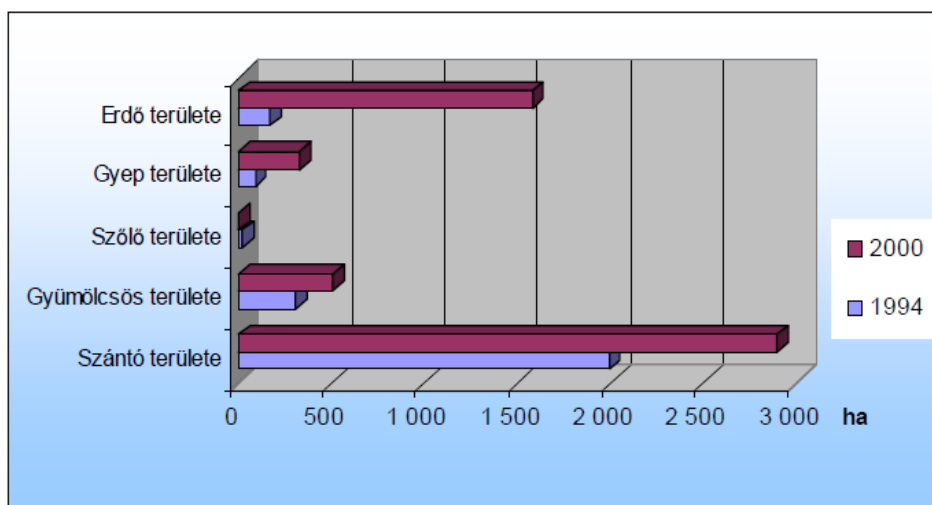
Mezőgazdaság

Balkány Városa mezőgazdasági múltat tekint vissza, ami biztosítja a lakosság jelentős részének a megélhetését. Még ma is kiemelkedő a város alma-, meggytermelése, szántóföldi növény- és zöldségtermesztése, mint például búza, kukorica, napraforgó, burgonya, paprika, paradicsom. Ennek ellenére a város igazgatási területe nagyüzemi gazdálkodásra nem tekinthető alkalmasnak, a termőterületekre jellemző aranykorona átlagértéke csak 13 AK. A város összes termőterületének jelentős részét, 52%-át szántók foglalják el, ahol a szántóföldi növénytermesztésben a kukorica, a gabonafélék és a dohány termesztése a jellemző. A település termőterületének jelentős részén, 30%-án erdő található. Mindezek alapján Országos Területrendezési Terv előírásainak megfelelően a város térsége vegyes terület-felhasználású, mezőgazdasági és erdőgazdálkodási térségekre osztható.

A település külterületén szétszórtan rét- és legelőterületek találhatók, ahol leginkább az állattartás volt a jellemző. A település szőlőterületeinek kiterjedése évről-évre csökken, ma a szőlőtermesztés már csak a kiskertekben jellemző. Gyümölcsösök Perkedpuszta, Görény puszta, Balkány, Béke telep, Csiffy tanya és Aba puszta lakott területek határában jellemzőek.

A helyi mezőgazdaság állapotát a nemzetgazdasági ág szerint működő vállalkozások száma mutatja be megfelelően. 1999 és 2005 között a működő mező- és erdőgazdálkodási vállalkozások száma 31,25%-kal nőtt (32-ről 42-re). Az egyéni gazdaságok számának alakulása azonban más képet mutat: 1994-ről 2000-re az egyéni gazdaságok száma 2002-ről 1777-re csökkent, mely 11%-os visszaesést jelent.

Hasonló csökkenés tapasztalható a gazdaságok állandó foglalkoztatottjainak számában is. Ennek ellenére a következő ábrán jól látható, hogy az egyéni gazdaságokban jelentős mértékű területi növekedés ment végbe 1994-ről 2000-re, mely azonban együtt járt a földbirtokok további aprózódásával.

Forrás: KSH, T-Star

A nemzetgazdasági ágak szempontjából Balkány településen a mezőgazdasági foglalkoztatottak aránya magasabb a járásban mért, és a megyében mért adatoktól. Az egyéni gazdaságokban jelentős mértékű területi növekedés ment végbe az ezredfordulóra, mely azonban együtt járt a földbirtokok további aprózódásával.

Ipar

Balkányban az ipar szerepe fokozatos növekedést mutatott az elmúlt években. Az ipar fejlesztését lehetővé teszi a város megyeszékhelyek közti kedvező földrajzi helyzete, mert közlekedéslogisztikai szempontból szinte egyenlő távolságra fekszik Debrecentől és Nyíregyházától. Az elmúlt évek fejlesztései is hozzájárultak ahhoz, hogy a város megközelíthetősége jelentősen javuljon, elsősorban a főutak rehabilitációjának köszönhetően.

A városban ipari tevékenységet folytató vállalkozások többsége, közel 80%-a a város nyugati részén található ipari területen rendelkezik telephellyel, melyek közül a legjelentősebb ipari vállalkozások a következők:

- Mező-stahl Kft. (vas, acélszerkezet gyártása)
- Metal-Rolled Kft. (fémmegmunkálás)
- Steel-Building Kft. (fémszerkezet gyártás)
- Targoforg Kft. (fémmegmunkálás, forgácsolás)
- Spec Profil Kft. (fémmegmunkálás)

Ezek közül több olyan acélipari produktumokat gyárt, melyeket az ország különböző pontjain épülő hidak, vízi erőművek építésénél használnak fel, így a város iparüzési adójának bevételeinek is jelentős része származik a fent bemutatott vállalkozásoktól. Indokolt volt tehát a város vezetésének azon célja, hogy a település hagyományos fémtechnikai múltjára és jelenére épülő helyi kapacitások továbbfejlődjenek, ennek érdekében 2005-ben a város 22 vállalkozója, az Észak-alföldi Regionális Ügynökség Kht. és Balkány Város Önkormányzata összefogásával megalakult az Első Balkány Fejlesztési Közhasznú Társaság – későbbi nevén Első Balkány Fejlesztési Nonprofit Kft. -, melynek feladata az ipari park cím megszerzése és az ipari park működtetése volt. Első sikerük 2006-ban a város ipari park címének elnyerése volt, tevékenységük között pedig jelenleg az ipari parkba betelepülni szándékozó vállalkozások és a területek tulajdonosa közötti megállapodások előkészítése és lebonyolítása, továbbá az új vállalkozók térségbe csábítása szerepel.

Az ipari foglalkoztatottak aránya Balkányban magasabb, mint a Nagykállói kistérségi és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei átlag, azonban a foglalkoztatottak többsége nem a város, hanem a szomszédos települések vállalkozóinál tud elhelyezkedni: 59%-uk más településre jár el dolgozni. A globalizáció eredményeként a kutatási, fejlesztési tevékenység a nagy tőkeerejű nemzetközi vállalkozásokhoz és specializált K+F központokhoz kötődik, ez Magyarországon főként Budapestre és környékére koncentrálódik, habár Debrecen is fejlett központnak tekinthető e téren.

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén 2010 előtt is mindössze 76 kutató-fejlesztőhelyet regisztráltak, mely az országban található összes kutató-fejlesztőhelynek 2,6%-át jelenti. Ez az arány a K+F tevékenység jelentős elmaradásait mutatja a megyében, nem véletlen tehát, hogy jelenleg Balkány Városban sem található egyetlen K+F tevékenységet folytató vállalat. A legközelebbi kutatóállomás az Újfehértón működő Újfehértói Gyümölcsstermesztési Kutató és Szaktanácsadó Nonprofit Kft.. A kutatófejlesztő témák között a két legfontosabb a biológiai alapok fenntartása és fejlesztése, valamint az integrált termesztés technológia továbbfejlesztése az almatermesztés területén. A cég emellett szaktanácsadási munkát is végez, az almatermesztők számára pl.: évenként öt helyszínen megszervezett téli tanfolyamokon a modern technológia és a gazdálkodás legfontosabb elemei kerülnek ismertetésre. A kutatásfejlesztés és a szaktanácsadási tevékenysége jelentős hatással van a környékbeli, így a balkányi mezőgazdasági termelők tevékenységére is.

Szolgáltatások

A fejlettebb gazdaságok növekedési pályája azt mutatja, hogy a gazdasági gyarapodás és a modernizáció motorjává a szolgáltató szektor vált, ezért elengedhetetlen a szolgáltató szektor (különösen a kereskedelem, az üzleti szolgáltatások és az info-kommunikációs szolgáltatások) gyors ütemű fejlesztése a településen is. A gazdaságában a rendszerváltozás, a kereskedelem és szolgáltatások területén jelentős változásokat hozott. A gazdasági szerkezetváltás előtt a térség minden településén mind fogyasztási cikk, mind iparcikk kereskedelemben a helyi ÁFÉSZ volt szinte az egyedüli, aki a kereskedelmet és szolgáltatást ellátta a térségben.

Ma már a legtöbb ilyen jellegű szolgáltatást helyi vállalkozók biztosítják, és a városban a lakossági alapszolgáltatások valamennyi válfaja biztosított. Egyes szolgáltatástípusok lendületesen fejlődtek, és a szolgáltatások széles körét alakították ki, mint például fodrászat, kozmetika, pénzügyi közvetítés, ingatlanügyek, pénzügyi szolgáltatás, oktatás. A településen működik postahivatal és okmányiroda, amely szintén a lakosság kényelmét szolgálja, viszont hiányoznak a nagyobb kereskedelmi üzletek a városból, így a lakosság nagy része továbbra is a környező városokat és azok bevásárló központjait választja a hétköznapi ügyintézésre. A működő szolgáltató vállalkozások profilja vegyes, a lakossági alapszolgáltatásoktól a gazdasági jellegű szolgáltatásokig terjed, de többségük jellemzően a kereskedelemben tevékenykedik. E szektor domináns szerepét azonban árnyalja, hogy strukturális aránytalanságoktól szenved: bár a vállalkozások nagy hányadát fedi le, de azok jövedelemteremtő képessége alacsony, az ezredforduló szintjéhez képest csökkenést jelent.

Az élelmiszer jellegű üzletek és áruházak száma, valamint az iparcikk kereskedelmi jellegű üzletek száma hozzávetőlegesen csökkenő tendenciát mutat. A ruházati szaküzletek száma stagnáló képet mutat, a településen jellemzően nem találni bútor-, háztartási cikk és elektromos háztartáscikk-szaküzletet. A 2001-es népszámlálási adatok szerint a szolgáltató szektorban közel 700 fő foglalkoztatottat tartottak nyilván. A munkavállalók 74%-a helyben, míg a fennmaradó 26% a környező települések tercier szektorában dolgozott.

Turizmus

Mint ahogyan a Nagykállói kistérség, úgy Balkány sem tartozik Magyarország kiemelt turisztikai célterületei közé. A KSH adatai alapján elmondható, hogy Balkányban a vendéglátás, vendégfogadás palettájáról teljesen hiányoznak a kereskedelmi szálláshelyek. A városban lévő vendéglátóhelyek a helyi lakosság igényeit szolgálják ki, turisztikai vonzerővel nem rendelkeznek, így megállapítható tehát, hogy ma a település nem képes turistákat csábítani a térségbe, ennek ellenére azonban számos kihasználatlan turisztikai attrakciók található itt. A település történetét tekintve nagyobb részt uradalmi terület volt, több nemesi kúriával, kastéllyal rendelkezik. Balkány Városában a turisztikai attrakciói a következők:

- Gencsy kastély
- Gödény kúria
- Református templom
- Római katolikus templom
- Görög katolikus templom
- Csiffy tanya, volt Jármű- kastély parkjában található mamutfenyő

A közeli és szomszédos települések is sok látnivalót biztosítanak a turisták számára, így például a várostól északra Biriben található a Kállay kúria, délre Nyíradonyban a Gúti földvár, Árpádkori templomrom, kilátó, keletre Szakolyban a 14. századi református templomtorony, továbbá Nyírmihálydiban a magtármúzeum, Árpádkori református templom.

Összességében Balkálynak kiemelt figyelmet kell fordítania a város idegenforgalmi kínálatának növelésére, mivel a település rendelkezik azokkal az adottságokkal, mely a turizmus fejlődését elősegíti. Balkány erősségének tekinthető a település elhelyezkedése, a nagyvárosok közelsége, a természeti jellege, falusi turizmus kedvező feltételei, valamint a város arculata.

1.9.3. A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai települést érintő fejlesztési elképzelése

A település jövője a helyi mezőgazdaságra alapuló feldolgozóipar meghonosítása, ami az Önkormányzat részéről magas prioritással bír. Fontos lenne, hogy a településen megtermelt zöldségek és gyümölcsök minél magasabb feldolgozottsággal kerüljenek a piacra, növelve ezzel a lakosság foglalkoztatottságát és a termékek piaci értékét, jövedelemtermelő képességét.

A településen folyamatban lévő önkormányzati fejlesztés:

- Közvilágítás energiatakarékos átalakítása Balkányban

Balkányt érintő jelentős fejlesztési elképzelések:

- Intézményi infrastruktúra-hálózat fejlesztése
- Balkány és Kállósemjén, valamint Balkány és Hajdúsámson összekötőút fejlesztése
- Kerékpárutak kiépítése
- Önkormányzati tulajdonban lévő épületek korszerűsítése
- Bölcsőde kialakítása

1.9.4. A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők (elérhetőség, munkaerő képzettsége, K+F stb.)

Balkány város gazdasági versenyképességét jelenleg három főbb tényező érinti negatívan:

- Az egyik a város elérhetőségének gyengülése, részben a közúthálózat állapotának leromlásával magyarázható, másrészt azzal, hogy a főutak elkerülik Balkányt, valamint a korábbi vasúti elérhetőség megszűnt. A közlekedési zárvány, amelybe a település került, tovább gyengítette térségi szerepkörét.
- A másik nagy probléma a munkaerő képzettségének egyre romló összetétele. A képzett munkaerő elvándorol a településről, egyre többen választják az ingázás helyett az elköltözést. A város növekvő számú roma lakosságának munkaerő-piaci alkalmasságát képzetlenségük hosszú távra bebetonozza, és ez a felnövekvő generációk iskolai teljesítménye alapján a jövőbe vetül.
- A harmadik, talán legégetőbb probléma a fogyasztóképes társadalmi rétegek elvékonyodása. A magyar gazdaság kicsi, nyitott, és duális szerkezetű. Köztük nagy többségben vannak az egyéni, vagy pár fős vállalkozások. Minden régióban a mikrovállalkozások nyújtanak a legtöbb munkavállaló számára kereseti lehetőséget (Forrás: KSH). A munkához jutás és a munkából származó jövedelmek döntő többsége itt, a mikrovállalkozások szintjén dől el.

A jövedelmek elégtelen volta, a fizetőképes belső kereslet beragadása egy extrém alacsony szinten, immár a növekedésnek, sőt a gazdaság körforgásának is az egyik fő akadálya. Ahol nincsen fizetőképes lakosság, ott a mikrovállalkozások – melyek a foglalkoztatás jelentős tényezői országos és helyi szinten egyaránt – megfulladnak, nem képesek működni.

Mindezekkel számolni kell, amikor a település természetes adottságait, vagy a helyben élők szaktudását kiaknázó fejlesztéseket szeretne a város megvalósítani.

1.9.5. Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A városra a családi házas lakások jellemzőek. A 2011-es népszámlálás adatai szerint 2468 lakás van Balkányon. A lakások alapterületét vizsgálva elmondható, hogy a lakások 55,27 %-a 80 m²-t meghaladja, az egy lakásra jutó alapterület 81 m². A meglévő lakásállománynak a 86,8 %-a be van kapcsolva a közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba. A meglévő lakásállománynak a 36,4 %-a van bekapcsolva a közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba. A lakások komfortokozat szerinti megoszlása: 41,45 % összkomfortos, 34,72 %-a komfortos, 3,40 %-a félkomfortos, 19,89 % komfort nélküli és 0,53 % szükségülakás. 2011-ben az újonnan épített lakások száma 2 volt, míg lakásépítési engedély ennél is kevesebb, 0 volt. A gázhálózatra a lakásállomány 57,3 %-a van bekapcsolva. Az eladásra kínált lakások átlagára Balkányon 52 ezer Ft/m² 2013-ban.

A lakások értékesítési árának elmúlt 10 év során bekövetkezett változását 2002-2009 között tartós emelkedés jellemezte országosan, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében. A gazdasági válság hatásaként az ingatlanpiaci kereslet drasztikusan visszaesett, ami az eladási árakban is megmutatkozik. A 2009 óta tartó csökkenő trend máig tart, és a Baktalórántházai kistérséget az országos és a megyei visszaesésénél is jobban sújtotta.

1.10. Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz- és intézményrendszere

Az önkormányzat 2014-ben a képviselőtestület a költségvetés bevételeit és kiadását 1 112 227 E Ft-ban fogadta el az 1/2014. (II.05.) önkormányzati rendelet alapján. Az önkormányzat költségvetésének kidolgozásának alapja, hogy biztosítani tudja az önkormányzat kötelező és önként vállalt közfeladatainak ellátásához szükséges gazdasági alapokat. Az önkormányzat fő bevétele normatív hozzájárulások, kiegészítő támogatás és egyéb támogatás jogcímen keletkezik. Ugyanilyen jelentőséggel bírnak a támogatásértékű bevételek.

1.10.1. Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az Önkormányzat vagyongazdálkodását a Képviselőtestület 1/2014.(II.05.) önkormányzati rendelete határozza meg. A vagyon - rendeltetése szerint - a törzsvagyonból és a törzsvagyon körébe nem tartozó üzleti vagyonból tevődik össze. Az önkormányzat törzsvagyonába a forgalomképtelen és a korlátozottan forgalomképes ingatlanok tartoznak.

Forgalomképtelen ingatlanok a helyi közutak és műtárgyaik, a terek, a parkok, és minden más ingatlan és ingó dolog, amelyet törvény vagy a helyi önkormányzat forgalomképtelennek nyilvánít. A forgalomképtelen ingatlanok az önkormányzat feladatellátáshoz kapcsolódnak, nem idegeníthetők el.

Korlátozottan forgalomképes ingatlanok a közművek, intézmények és középületek, továbbá a helyi önkormányzat által meghatározott ingatlanok és ingók.

Forgalomképes ingatlanokhoz tartoznak az önkormányzat tulajdonába tartozó, értékesíthető telkek, épületek, ingatlanok.

Az önkormányzat közszolgáltatásokat nyújt. Saját tulajdonnal rendelkezik és költségvetési bevételeivel, kiadásaival önállóan gazdálkodik. Az önkormányzat a helyi lakosság szükségleteiből s a jogszabályokból adódó feladatait saját költségvetési szerv útján, más gazdálkodó szervezet támogatásával, szolgáltatások vásárlásával illetve más módon jár el. Az önkormányzatnak a bevételei és kiadásai egyensúlyban vannak. Lejárt esedékességű elismert tartozásállománya nincsen.

Az önkormányzati intézményrendszer főbb területei a teljesség igénye nélkül: közigazgatás, oktatás, egészségügy, szociális ellátás, kultúra, sport. A közszolgáltatást nyújtó intézmények fejlesztése magába foglalja a nevelési-oktatási intézmények, az egészségügyi szolgáltatás, a szociális és gyermekjóléti intézmény, illetve a kulturális és közművelődési intézmény fejlesztését is. A megfelelő infrastrukturális háttér kialakítása mellett fontos, hogy a közszolgáltatások, illetve közintézmények mindenki számára elérhetőek legyenek, így gondoskodni kell az intézmények komplex fizikai és infokommunikációs akadálymentesítéséről is. Balkány intézményfejlesztési célja, hogy intézményrendszere helyi szinteken minél szélesebb körű és fejlettebb legyen, annak érdekében, hogy elősegítse a fiatal lakónépesség helyben tartását, a vállalkozások betelepülésével és fejlődésével, biztosítsa a település minőségi életképességét, és további fejlődését.

A városban épített lakások többségét természetes személyek építetik, a 2011. évi népszámlálási adatok szerint a tulajdonjelleg tekintve 2444 lakás van magánszemélynél, 8 önkormányzatnál és 16 más intézményi szervezetenél.

A településen bölcsőde jelenleg nem működik, a bölcsődei ellátásra azonban mutatkozik lakossági igény. A városban működő 2 darab szociális intézmény látja el az idősek intézményi ellátását.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások intézményi, szervezeti feltételrendszerét tekintve a város helyzete átlagos. Kulturális életének meghatározó részét képezik az oktatási intézmény mellett, a Művelődési Ház és Városi Nyilvános Könyvtár. A civil szervezetek is hasonló funkciót töltenek be a település életében, így a község esetleges problémáinak a megoldását nem kizárólag a helyi önkormányzat segíti elő.

A közigazgatási funkciójú épületek a település magjában, a polgármesteri hivatalnál és annak környékén helyezkednek el. A www.balkany.hu weboldal biztosítja az önkormányzat internetes megjelenését, a lakosság sokrétű tájékoztatását. Az önkormányzati tisztségviselők és a képviselő-testület bemutatása mellett mindenki számára hozzáférhetőek a város képviselő-testületi ülések jegyzőkönyvei, rendeletei és az ügyintézéshez szükséges hivatalos nyomtatványok, hatályos településrendezési eszközök.

A Polgármesteri Hivatal a jegyző vezetésével önállóan gazdálkodó, teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv. A képviselőtestület döntéseinek előkészítésére, a döntések végrehajtásának szervezésére, ellenőrzésére állandó vagy ideiglenes bizottságokat hozott létre.

1.10.2. Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységi feladatait a 2011. évi CLXXXIX. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény szabja meg:

- „13. §
(1) A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:
1. településfejlesztés, településrendezés;
 2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);
 3. a közterületek, valamint az önkormányzat tulajdonában álló közintézmény elnevezése;
 4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások;
 5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsalóirtás);
 6. óvodai ellátás;
 7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;
 8. gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;
 - 8a. szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;
 9. lakás- és helyiséggazdálkodás;
 10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;
 11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;
 12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;
 13. helyi adóval, gazdaságszervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;
 14. a kistermelők, őstermelők számára – jogszabályban meghatározott termékeik – értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;
 15. sport, ifjúsági ügyek;
 16. nemzetiségi ügyek;
 17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;
 18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;
 19. hulladékgazdálkodás;
 20. távhőszolgáltatás;
 21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.
- (2) Törvény a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó más helyi önkormányzati feladatot is megállapíthat.

Az önkormányzat fejlesztési tevékenysége elsősorban a helyben felmerülő igények kielégítését szolgálja a helyi lehetőségek és elérhető források függvényében. A városnak nincs olyan intézményrendszere, amelynek fő tevékenysége a fejlesztés; a polgármesteri hivatal dolgozói, illetve a képviselő-testületi tagok végzik az ilyen jellegű tevékenységeket, szükség esetén külső szakemberek bevonásával.

A Polgármesteri Hivatal feladata az önkormányzat működésének segítése, a közigazgatási ügyek döntésre való szakszerű előkészítése és a döntések végrehajtásával kapcsolatos feladatok és államigazgatási ügyek ellátása. A hivatal, mint önállóan működő és gazdálkodó, teljes jogkörrel rendelkező költségvetési szerv, ellátja az igazgatási szervezet működtetéséhez szükséges gazdasági, pénzügyi, jogi, szakmai, ügyviteli, adminisztratív feladatokat, valamint az önkormányzatok, és az önállóan működő intézmények vonatkozásában a pénzügyi, gazdasági feladatokat egyaránt.

1.10.3. Gazdaságfejlesztési tevékenység

Összefogott gazdaságfejlesztési programmal az Önkormányzat nem rendelkezik. A gazdaságfejlesztési tevékenység szervezettebbé tétele és kiegészítése szükséges.

A helyi gazdaságfejlesztés legfontosabb jellemzői:

- helyi kezdeményezésre vagy annak bátorításával jön létre;
- helyi elköteleződéssel jellemezhető, azaz helyi szereplők (önkormányzat, vállalkozások, civil szervezetek és lakosság) együttműködésében, részvételével és érdekében valósul meg;
- elsősorban helyi eszközökre, belső erőforrások felhasználására épít, a külső eszközöknek és erőforrásoknak elsősorban átmeneti ösztönző szerepük van;
- autonóm, egyedi, helyhez illő megoldásokat keres;
- a helyi közösség ellenőrzése mellett valósul meg;
- a helyi „piac” szervezésére irányul;
- a fejlesztett gazdasági tevékenység eredményei alapvetően helyben hasznosulnak;
- a gazdasági célok mellett helyi közösségi, társadalmi célokat vállal;
- önmagát építő folyamatként valósul meg, stratégiai szemlélettel.

A helyi gazdaságfejlesztés járulékos hasznai:

A helyi gazdaságfejlesztésnek számos pozitív hatása van, amelyek területfejlesztési és vidékfejlesztési jelentőséggel bírnak:

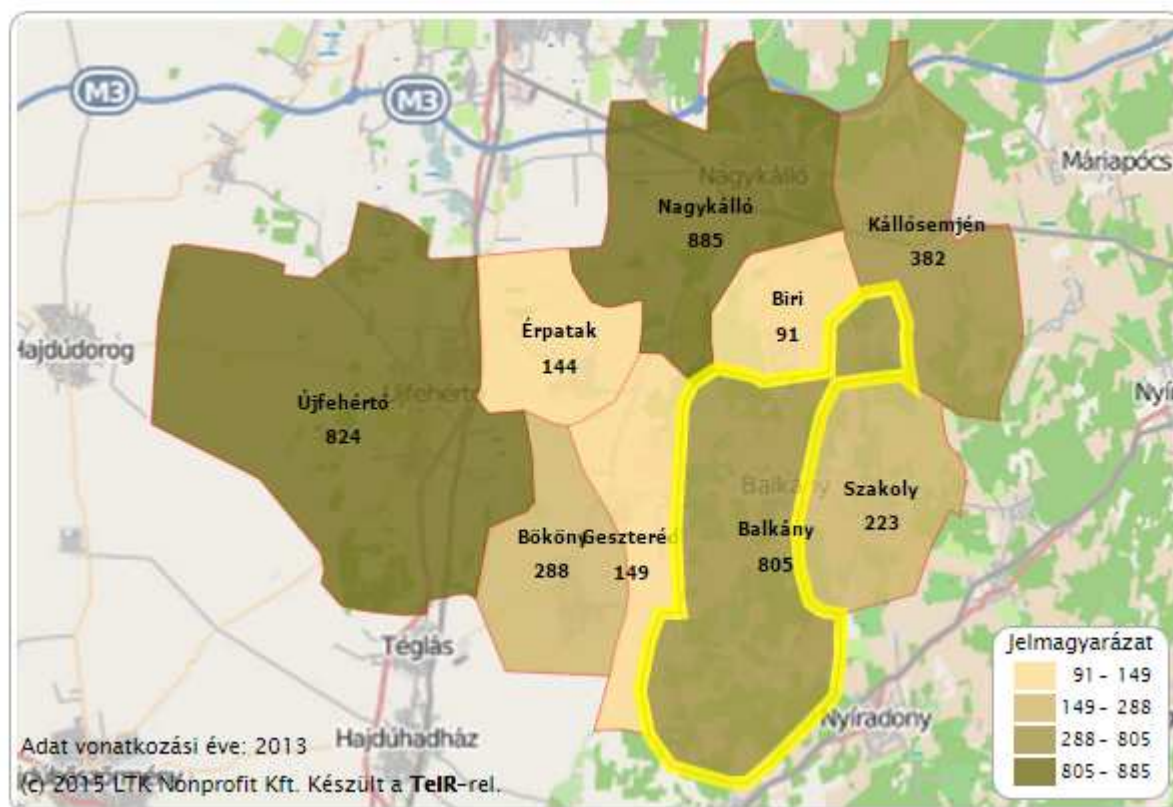
- helyi vállalkozói tevékenységet generál;
- munkahelymegőrző és -teremtő szerepe van;
- mozgósítja a helyi közösséget, bővíti a helyi együttműködési hálót;
- a helyi erőforrások fenntartható használatához vezet;
- erősíti a helyi identitást és lokálpatriotizmust;
- a település népesség-megtartó erejét növeli, élhetőségét javítja;
- megújítja a város-vidék kapcsolatokat.

1.10.4. Foglalkoztatáspolitikai

Az önkormányzat törekszik arra, hogy a településen élő aktív korúak saját jövedelemszerző erejükre támaszkodva váljanak képessé az önfenntartásra, családfenntartásra. Ennek érdekében lehetőségeihez mértén támogatja a vállalkozásokat, munkaadókat.

A nyílt munkaerőpiacon elhelyezkedni nem tudókat az önkormányzat közfoglalkoztatottként tartja a munka világában. Az alacsony képzettségű (jellemzően a szegregált, vagy szegregációval veszélyeztetett környezetben lakó) munkanélküliek foglalkoztatására minden közmunkaprogramot megvizsgál.

Jövőbeni lehetőségként a szociális szövetkezet megerősítését, munkaerő-szükségletének növelését, valamint felfelvőpiacának szélesítését tervezi az önkormányzat kihasználni, oly módon, hogy a szövetkezet reális perspektívát nyújtson a más módon nem (vagy csak közmunkaprogramban) foglalkoztatható munkavállalók számára.

Regisztrált munkanélküliek száma 2013-ban Forrás: TEIR

1.10.5. Lakás- és helyiséggazdálkodás

Az önkormányzat tulajdonát képező – a rendelet hatálya alá tartozó - ingatlanairól nyilvántartást vezet, amely tartalmazza az ingatlanokra vonatkozó valamennyi lényeges adatot, így az ingatlan helyrajzi számát, az ingatlan fekvését, utca, házszám, a lakás alapterületét, komfortfokozatát, az ingatlanhoz tartozó egyéb épületek megnevezését, kerthasználatot, annak jellegét, stb.

1.10.6. Intézményfenntartás

Balkány Városban működő oktatási intézmények:

1. A Balkányi Szabolcs Vezér Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola vonatkozásában kizárólag a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvényben meghatározott működtetéssel összefüggő pénzügyi gazdálkodási feladatokat látja el. Fenntartója a Klebersberg Intézet.
2. Szent Jácint Görög Katolikus Óvoda (4233. Balkány, Fő u. 11.sz.). Fenntartója a Hajdúdorogi Egyházmegye.

1.10.7. Energiagazdálkodás

Az utóbbi évek intézményfejlesztési beruházásainak fontos részét képezte, hogy energetikailag korszerű, modern hőtechnikai elvárásoknak megfelelő épületek adjanak helyet a szolgáltatásoknak. A beruházásokban egyre szélesebb körben kapnak szerepet az alternatív energia kihasználást célzó megoldások.

A cél a villamos energia fogyasztás részbeni kiváltása a megújuló energiaforrással működő termelő berendezéssel. A berendezés által termelt villamos energia a felhasználó belső hálóján közvetlenül felhasználásra kerül, illetve ún. ad-vesz mérőóra beépítésével a pillanatnyi termelési többlet visszatáplálásra kerül elszámolásra az áramszolgáltatóval.

Az Önkormányzat által működtetett intézményekben nem került telepítésre energiahasznosító berendezés.

1.11. Településüzemeltetési szolgáltatások

A településüzemeltetéssel kapcsolatban a közművek vonatkozásában az Önkormányzat szerződött partnerein keresztül látja el a feladatokat.

A szemétszállítás a város teljes közigazgatási területére vonatkozóan megoldott. A szemétszállításra szolgáltatási szerződést a város a Térségi Hulladékgazdálkodási Kft.-vel kötött.

A városban a gázszolgáltatás kiépített, a tanyavilágban a gázvezeték nincs kiépítve. Szolgáltatóként a TIGÁZ van jelen.

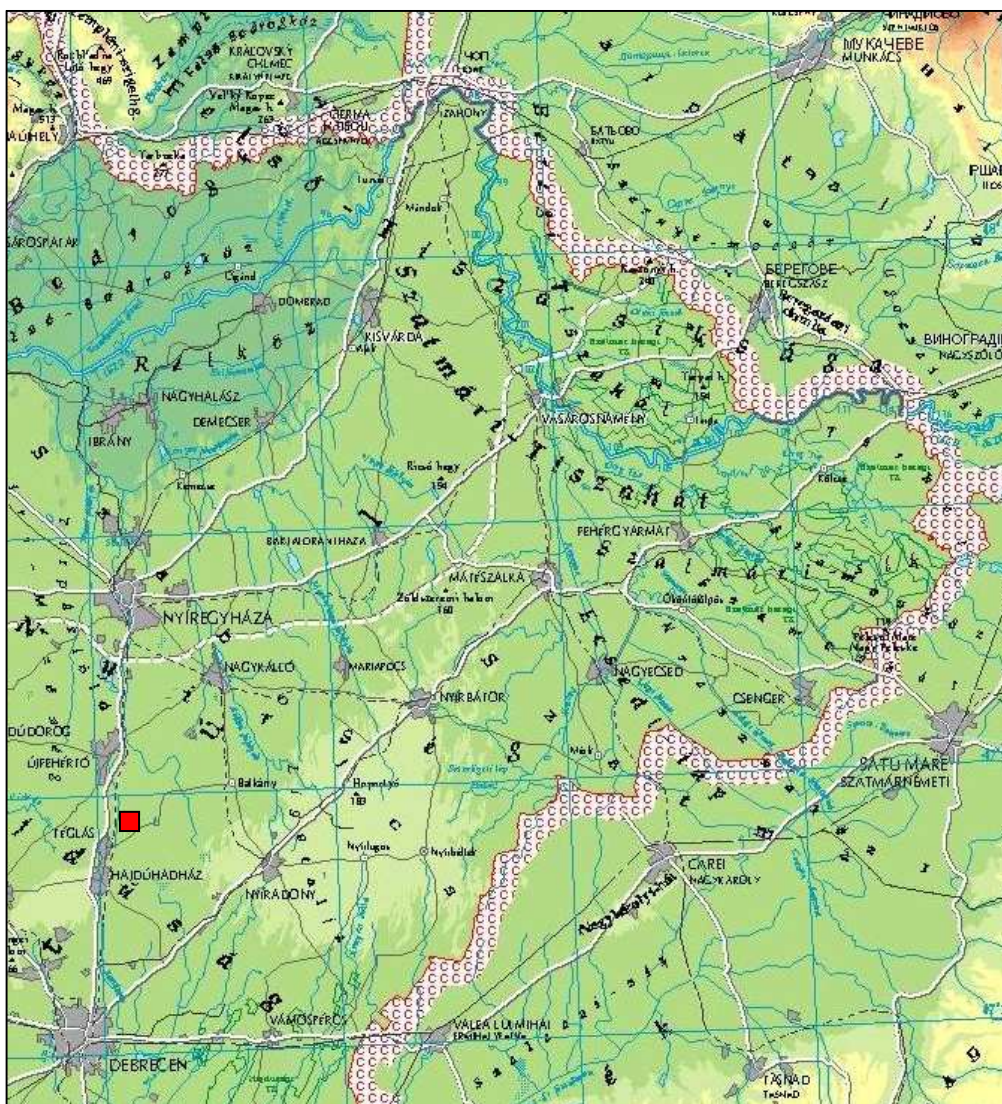
A település elektromos rendszere kiépített, a szolgáltatást az E-ON végzi.

A településen jelen van valamennyi mobil szolgáltató, a vezetékes telefonszolgáltatást a Magyar Telekom végzi. Saját maga látja el a közút kezelés-karbantartás árok és padkarendezéssel a nem országos főutakon, valamint a közterület, és parkrendezési feladatokat.

1.12. A táji és természeti adottságok vizsgálata

Balkány az Észak-alföldi régióban, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye déli részén helyezkedik el. A város a járásszékhelytől, Nagykálltól 14 km-re délre, a megyeszékhelytől, Nyíregyházától 27 km-re délkeletre és a régióközponttól Debrecéntől 40 km-re északkeletre található. Balkány Szabolcs-Szatmár-Bereg megye 12. legnépesebb városa, a megye 4. legnagyobb közigazgatási területű (Nyíregyháza, Újfehértó, Tiszavasvári) települése. A város belterülete 629, külterülete 8.370 hektár. Balkány a megye második legkisebb népsűrűségű (71 fő/km²) városa. A nagyvárosok közelsége ellenére a város vidékies karakterű település. Magyarország kistájainak katasztere (Dövényi, 2008) alapján Balkány szinte teljes egészében a Közép-Nyírségi kistájhoz tartozik. (A település közigazgatási területének déli része átnyúlik a Dél-Nyírségi kistájba).

73

Forrás: http://hibernia.hu/falit/mo_domb.JPG,
Közép-Nyírség kistáj elhelyezkedése Magyarországon

1.12.1. Természeti adottságok

A természeti értékek és természeti területek a nemzeti és települési vagyon sajátos és pótolhatatlan részei. Fenntartásuk, kezelésük, állapotuk javítása, a jelen és a jövő nemzedékek számára való megőrzése, a természeti örökség és a biológiai sokféleség oltalma, valamint az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolat biztosítása a környezet-természetvédelmi tevékenység lényeges feladata.

Földtani adottságok

A kistáj felszínét a szél pusztító és építő munkája révén létrejött különböző deflációs és akkumulációs futóhomokformák, az egykori folyók elhagyott völgyei, valamint nyírvízlaposok teszik változatossá, leggyakoribb geológiai képződménye viszont a futóhomok, amely általában folyóvízi homokra, iszapos-agyagos üledékre vagy lösszerő képződményekre települt.

A Nyírségben a homok az uralkodó talajtípus. Talaj minőségi romlását a savasodás és a szélerózió (defláció) folyamata gyorsítja. A nagymértékű defláció oka elsősorban az uralkodó talajtípusokhoz helytelenül kiválasztott művelési ágakban (túlzott arányú a szántóföldi művelés erőltetése és támogatása), valamint a helytelenül kiválasztott agrotechnikai módszerekben keresendők (pl. gyümölcsstermesztés esetén a sorközök tárcsázása füvesítés helyett). Továbbá a defláció folyamatát erősíti a faszorok kivágása, noha a káros folyamat megállításában nagy szerepük lenne.

A kistáj felszínét a szél pusztító és építő munkája révén létrejött különböző deflációs és akkumulációs futóhomokformák, az egykori folyók elhagyott völgyei, valamint nyírvízlaposok teszik változatossá, leggyakoribb geológiai képződménye viszont a futóhomok, amely általában folyóvízi homokra, iszapos-agyagos üledékre vagy lösszerő képződményekre települt. Kisebb kiterjedésben a Város Geszteréddel határos részein löszös homokkal borított felszínt találunk, a nyírvízlaposokban és az elhagyott folyó medrekben öntésiszap, öntéshomok, a várostól északra a mély fekvésű részekben kotu a talajképzőközet.

A település talajminősége az éghajlati viszonyok, a talaj összetétele, a humusztartalom és a hidrológia szempontjából gyenge. A táj természetes növényzete az Eupannonicum (Alföld) flóraidéken belül a Nyírségense flórajárás része, erdőtársulásait akácok és nyárfások alkotják egy kevés tölgy- és fenyő erdővel. Helyenként éger-, fűz- és nyírfacsoportokat is találunk, a vizenyős laposok jellemző fái a kecskefűz, a fehér fűz és a fehér nyár. Az egykori jellegadó faj a kocsányos tölgy ma alárendelt szerepet tölt be a telepített erdőkben, és a lágyszárú növénytársulások az élőhelyek felaprózódása, az intenzív szántóföldi művelés közvetlen hatása miatt szinte mindenütt idegen, zavarást jelzőfajokkal tarkítottak. Leginkább a nagyobb kiterjedésű vizenyős részekben maradtak meg az eredeti vízi, mocsári és réti vegetáció jellegadó fajai, illetve a településen található a növényritkaságnak számít a Csiffy-tanyán álló 150 éves mamutfenyő, amit 1860 körül ültetettek.

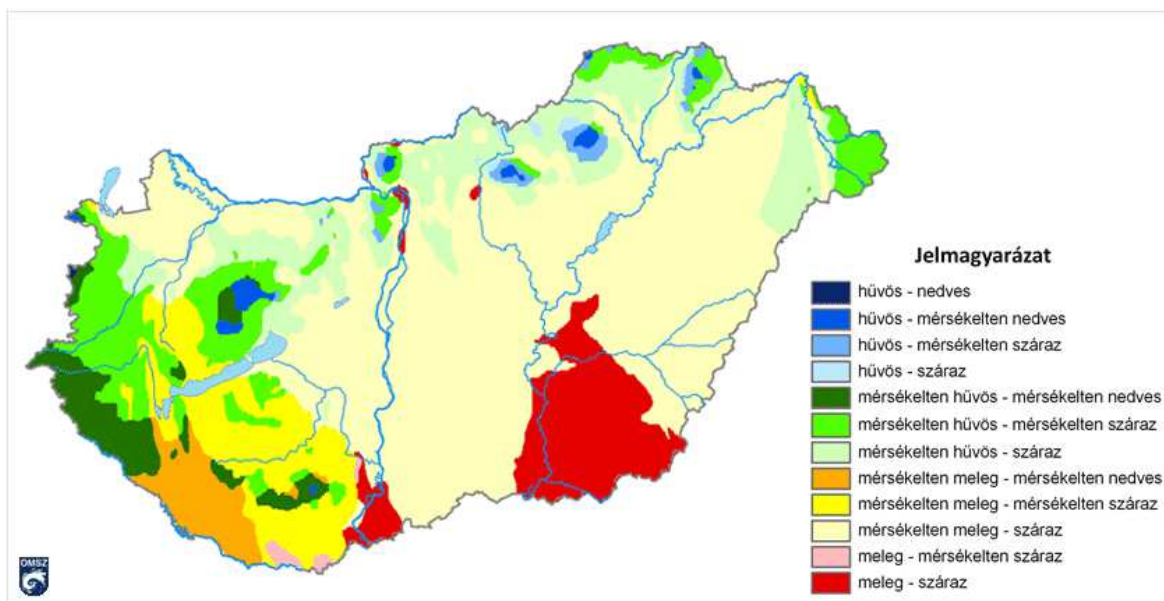
Domborzati adatok

A Nyírségi kistérség szinte teljesen sík terület. Lejtésvizonyait tekintve 97,2% lejtése kisebb mint 1%, 2,7% lejtése 1-3 %, és csupán 0,1% lejtése 3-5%. A térségben folyó nem található, csupán a Lónyai csatornába torkolló mesterségesen kialakított főfolyások haladnak rajta keresztül.

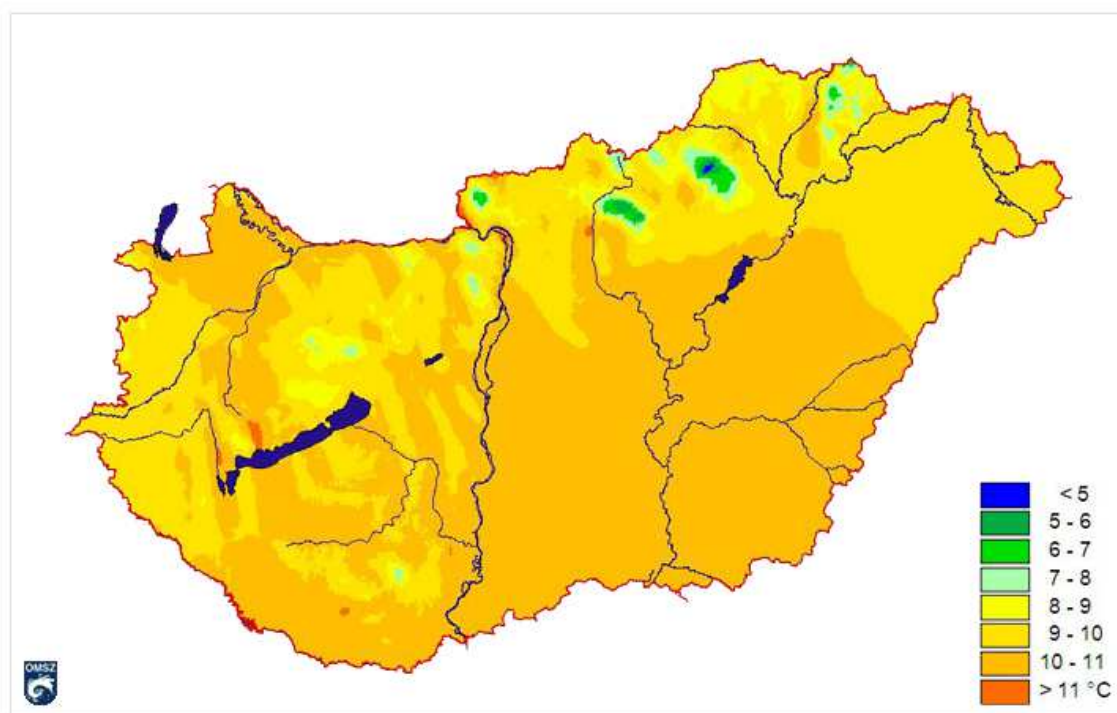
Balkány természetföldrajzi besorolását tekintve a Közép-Nyírség kistájegység déli részén helyezkedik el. A település legdélibb területei pedig átnyúlnak a Dél-Nyírségi kistájegység déli területeire. A 95,7 és 163 m közötti tszf-i magasságú, félig kötött futóhomokkal, lösszel és löszös homokkal fedett hordalékkúpsíkság enyhén észak felé lejt. A kistáj típusos formái a szélbarázdák, a 12-16 métert is elérő garmadák és az észak-északnyugat – dél-délkeleti irányú elzárt medencéket alkotó egykori folyóvölgyek. A nagy relatív reliefű, szélbarázdás felszínnek adottsága kedvezőtlen a mezőgazdasági termeléshez, a felszínüket főként erdőként hasznosítják. A felszínt általában vastag löszös homok fedi, a kistáj déli részén a löszös homok futóhomok felszínekbe megy át.

Éghajlat

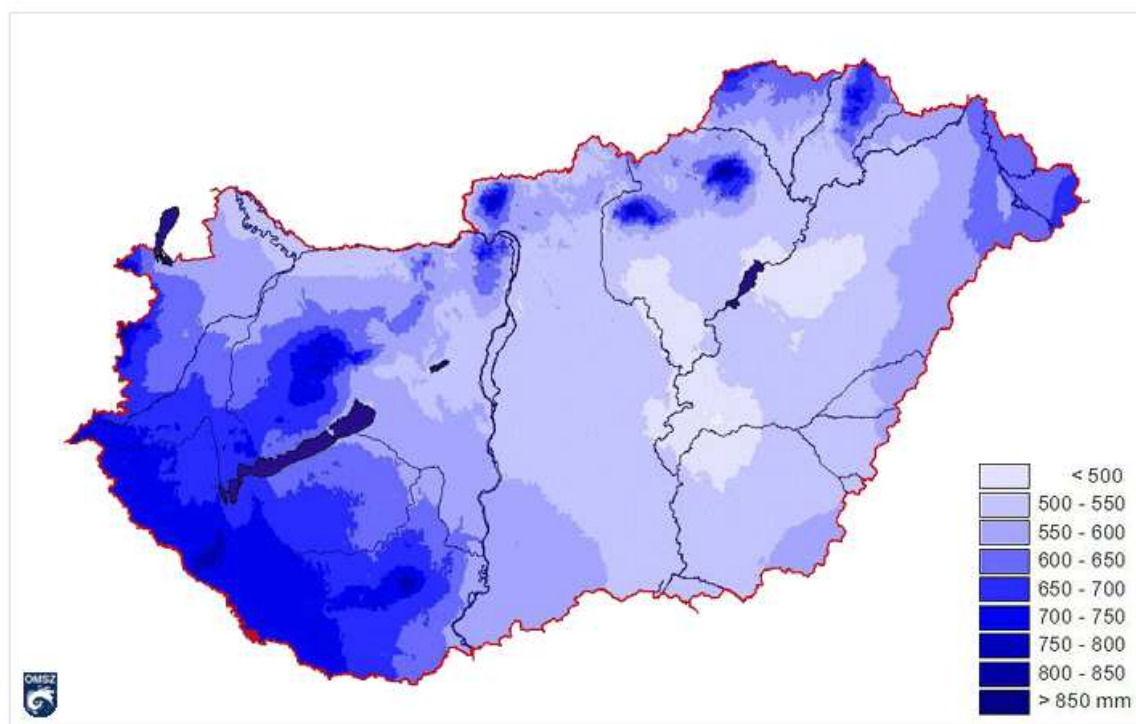
A város éghajlatára jellemző, hogy a szomszédos tájak éghajlati jellegzetességei itt találkoznak. A település éghajlata mérsékelt meleg (közel a mérsékelt hűvöshöz) és nyugaton száraz, északkeleten közel van a mérsékelt száraz kategóriához. A településen a napsütéses órák száma évi 1850-1900 óra, dél felé haladva majdnem 1950 óra körüli. Az évi középhőmérséklet 9,4-9,7 °C közelében alakul. A csapadék évi összegének alakulása változatos, a kistérség déli területein 540-570 mm körüli. A térségben sorrendben az északkeleti, a délnyugati és az északi a leggyakoribb szélirány.

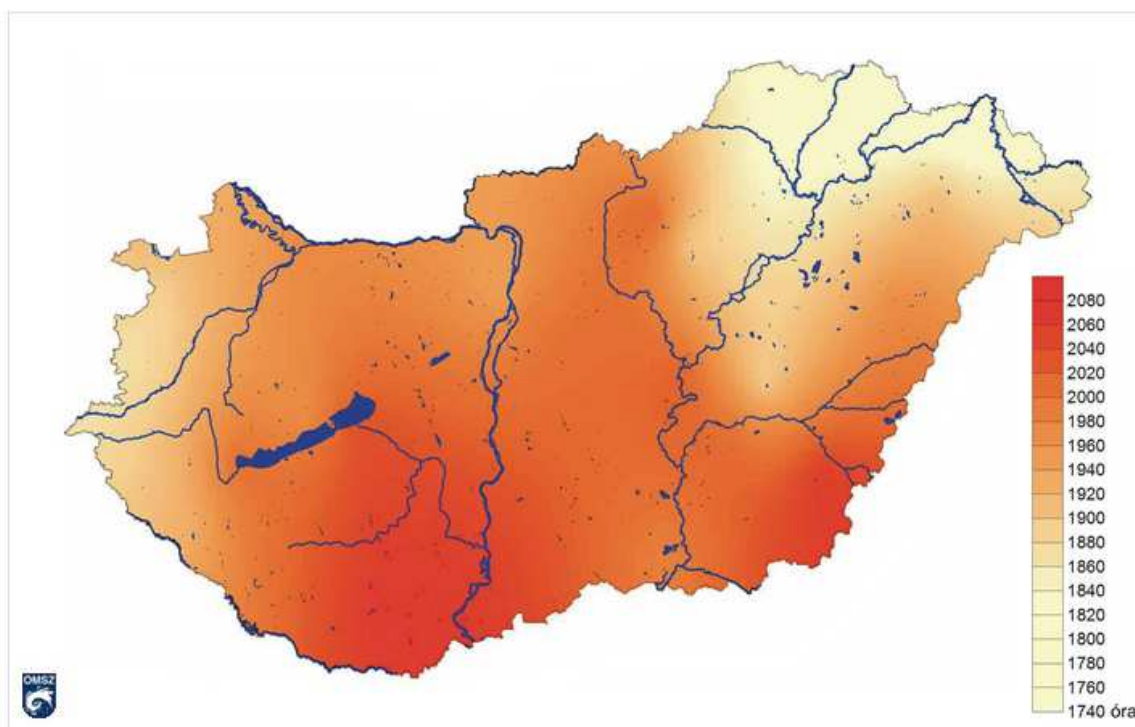
Magyarország éghajlati körzetei (Péczeli György munkája alapján)

az évi átlagos középhőmérséklet Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

Átlagos éves csapadékösszeg az
1971-2000 közötti időszak alapján

Az évi átlagos napfénytartam (óra) Magyarországon az 1971-2000 közötti időszak alapján

Forrás: www.omsz.hu

Vízrajz

Balkány vízrajzára az elmúlt évszázadban jellemző tavak és mocsarak a 19. század utolsó harmadában végrehajtott belvízrendezés következtében mára csak foltokban maradtak meg, többnyire nádas vagy zsombékos formájában. A városnak nincs természetes vízfolyása, területének északi részét behálózó csatornái a 414,3 km² vízgyűjtőjű VII. számú főfolyásba, a vízválasztó vonaltól délre eső területen átfolyó csatornák a VIII. számú főfolyásba ömlenek. A város határán található egy mesterséges halastó, a Téglagödör.

A területet behálózó csatornák, szivárgók:

- Érpataki (VIII. sz.)-főfolyás
- Gyilkos-tói-szivárgó
- Tótapai-szivárgó
- Csent-réti-szivárgó
- Kállai-főfolyás
- Csentréti szivárgó
- VII/3.sz. mellékág
- VII./3-3. sz. oldalág
- Görénypusztai szivárgó
- Katona féle szivárgó
- Katona féle szivárgó oldalága
- Cseplesz szivárgó
- Újhelyi szivárgó
- Újhelyi szivárgó oldalága
- VII/3-4.sz. oldalág
- VII/3-4.sz. oldalág kiágazása
- Czibaki szivárgó
- Somossy szivárgó
- Somossy szivárgó oldalága
- Bay szivárgó
- Abapuszta - Finánc tanya szivárgó
- Kecskési szivárgó
- Szitási szivárgó
- VII./6. sz. mellékág
- Dukaréti csatorna
- Vecserilaposi szivárgó

Növényzet és állatvilág

Balkány területe növényföldrajzi beosztás alapján a Nyírségi (Nyírségense) flórajárásba tartozik (Soó R., Keresztesi Z., Molnár M., 2011). A terület túlnyomórészt mezőgazdaságilag művelt potenciális erdőterület. A kistáj déli területei alföldi viszonylatban magas erdőszűrségűek, de az őshonos erdőket jórészt felváltották az ültetvények (akác, nyárfa). A térség eredeti, ősi növénytakaróját a lombos erdők mellett a buckaközi lápok és a homoki gyepek őrzik.

A természetszerű homoki erdőmaradványok gyöngyvirágos és gyertyános-kocsányos tölgyes, kisebb részben keményfajlagos és pusztai tölgyesek származékai. A mélyedésekben jellemzőek a vízhez kötődő társulások (lápi jellegű mocsárrétek, sásosok, zsombékosok). Az eredeti növénytakarók fennmaradását a térségi vízhiány mellett az özöngyomok terjedése is veszélyezteti. A település növénytani ritkaságának számít a helyi védettségű, Csiffy tanyán álló 150 éves mamutfenyő, amit 1860 körül ültetett egy helyi polgár. A körzetben a magas erdőszűrség miatt aránylag magas a térség vadállomány. A terület védett területein pedig közösségi jelentőségű állatfajok élnek. A Balkányi Libegő idáig még fel nem mért rovarfaunája valószínűleg értékes (Natura 2000 adatlap).

1.12.2. Tájhasználat, tájszerkezet

1.12.2.1. Táj történeti vizsgálat

A Nyírségnek a honfoglaló magyarok által itt talált utolsó természetes képe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyepekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki a középkorban az a mozaikos táj, ahol kis falvak sokasága húzódott meg, melyek lakói az erdős-lapos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak, s élvezték azt a terített asztalt, amit a gazdag természet nyújtott: az erdők gyümölcseit, a tocsogós laposok bőséges hal és vadtermését. A törökdúlás következtében a kis falvak többsége elnéptelenedett. A táj a XVIII., de főleg a XIX. századtól kezdett újra benépesedni, újjáépültek a falvak. A XIX. század második felétől kezdve felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A legnagyobb beavatkozás a térség vizeinek lecsapolása volt. Az ún. nyírvízmentesítő társulatok 1892-től kezdve csatornákkal hálózta be a területet, s a korábban lefolyástalan nyírvízlaposok vizét összegyűjtötték.

A vízrendezésnél jóval korábban, már a XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyümölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növekvő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Ez a folyamat, bár a XIX. században elindult, az I. világháború után gyorsult fel, amikor a 20-as évek fakonjunktúrájának idején az értékes, idős tölgyeseket fakereskedők vásárolták fel.

Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az őshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újrafásítására is. Az akác és a többi tájidegen fafaj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kituskózása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp jellegű növényzet túlnyomó része. Ez a folyamat pusztította ki a térségből a hóvirágot, a tarka nőszirmot, de igen súlyos csapást mért az egykor igen gyakori egyhajúvirág, tarka sáfrány és magyar nőszirm állományaira is.

A természetes táj pusztulásának folyamatára a „koronát” a természettel még viszonylag összhangban élő kisparszti életformát felváltó nagyüzemi gazdálkodás erőltetett és átgondolatlan meliorációi, gyepterelátás programjai, kemizálása tették fel. Ennek nyomán sok vízállás, homoki rét, és legelő tűnt el örökre.

Bár a táj a változások ellenére sokat megőrzött ősi képéből, az erdők, legelők, rétek és szántók változatos hangulatából, az eredeti természet – a homokpuszták, láprétek, fűzlápok, keményfás ligetek, pusztai és gyöngyvirágos tölgyesek – a fent leírt folyamatok hatására szigetszerű maradványfoltokra húzódott vissza. Ennek következménye a tájvédelmi körzet szétszórta, mozaikos jellege. Az utóbbi évtizedben újabb veszélyek öltöztek aggasztó méretet. A természetes élővilág megmaradt apró szigeteit a többnyire amerikai származású özönnövények fokozódó inváziója szorongatja. A gyepek rohamos pusztulását okozza, hogy az állattartás feltételei igen rosszak, ezért egyre kevesebb legelőre és kaszálóra van szükség.

A település tájhasználatának alakulása, változása az I. Katonai felmérés (1763-1787), a II. Katonai felmérés (1806-1869), a III. Katonai felmérés (1869-1887) történeti térképek vonatkozó szelvényein, illetve a Google Earth közelmúltban készült műholdfelvételein keresztül kerül bemutatásra.

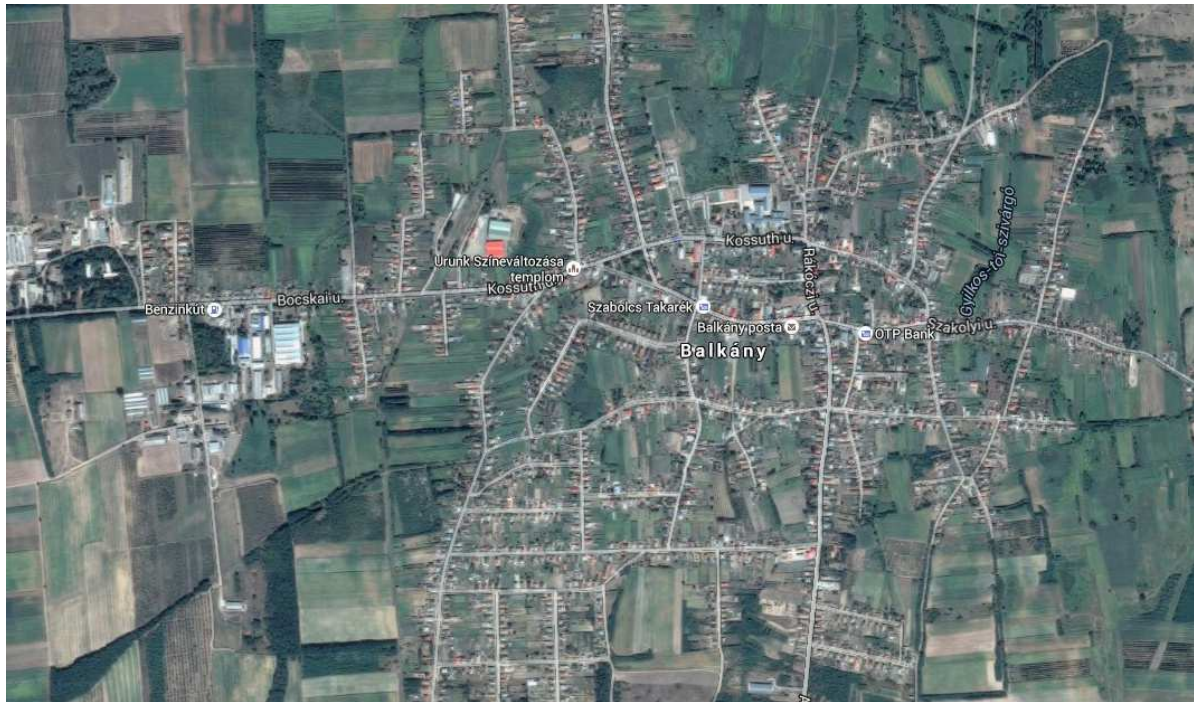
I. katonai felmérés (1763-1787)

II. katonai felmérés (1806-1869)

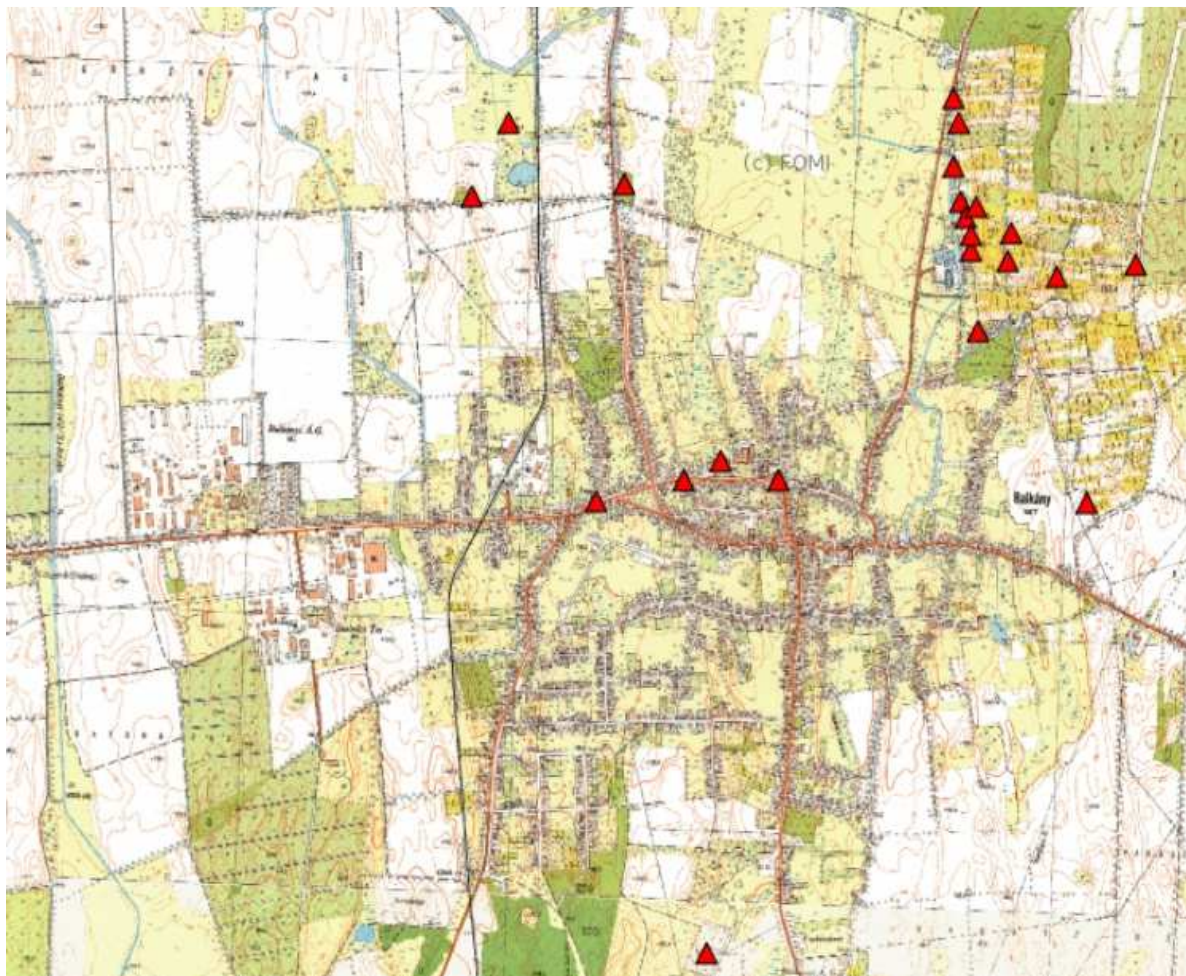

III. katonai felmérés (1869-1887)

Műholdfelvétel

Az elmúlt cca 250 évet felölelő térképi ábrázolások vizsgálatát követően megállapítható, hogy a települést délen lévő erdős területek mára ár teljesen eltűntek. A település lakott területeinek terjeszkedés a déli irányba számottevő.

1.12.2.2. Tájhasználat értékelése

A település rendezési terv települési táji környezetre gyakorolt hatása nem minősül jelentős hatásnak. A környezeti hatások a módosítások után szinten tartó, vagy az átminősítéseknek köszönhetően kedvezőbb környezeti állapotot eredményeznek. A módosítások nem eredményeznek az eredeti állapottól kedvezőtlenebb környezeti, tájképi változást.

A változtatások lokálisan az eredeti települési, táji környezetben a tájkép lényeges megváltoztatása nélkül valósítható meg és tartható fenn.

A tájrendezési vizsgálatot, illetve értékelést a jelenlegi szerkezeti terv terület felhasználási és szabályozási elemeiben bekövetkező változtatási igény tette indokolttá.

Földrészlet statisztika fekvésenként

fekvés	földrészletek száma	egyéb önálló épületek száma	egyéb önálló lakások száma	összes terület (m2)
belterület	2624	15	52	6276245
külterület	4195	1	4	83274218
zártkert	280	0	0	434612
ÖSSZESEN	7099	16	56	89985075

Földrészlet statisztika művelési áganként

művelési ág	földrészletek száma	alrészletek száma	összes alrészlet terület (m2)
erdő	616	717	27644757
fásított terület	10	10	7695
gyümölcsös	749	952	12234258
kert	66	68	52681
kivett	4131	4179	11403207
legelő	134	166	2245974
nádas	10	11	201381
rét	489	589	4787478
szántó	2379	4532	30870378
szőlő	256	268	537266

1.12.3. Védett, védendő táji-, természeti értékek, területek

Kistájkataszteri besorolás szerint Balkány a Nyírség kistáj területén helyezkedik el, így az épített és természeti környezetét egyaránt a kistáj geoökológiai sajátosságai határozzák meg.

A Natura-2000 besorolás alapján, a közigazgatási területen egy kiemelt jelentőségű különleges természetmegőrzési területet találunk, a Balkányi Libegőst (HUHN20133).

Balkány és térsége védett területei:

- Országosan védett természeti területek (gyep, csatorna, vízállás és ezek környezete)
- NATURA 2000 Hálózat területei között különleges természetmegőrzési területek találhatók:
 - Libegős
 - Balkány: 0171/4, 0171/5, 0171/6, 0171/23, 0172, 0173/2, 0177/1, 0177/3, 0177/4, 0180/1, 0180/2, 0180/3, 0185, 0188
- Helyi védelemre javasolt természeti értékek

Érzékeny természeti területtel, illetve különleges madárvédelmi területekkel Balkány nem rendelkezik.